

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

UYGULAMALI PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**EŞLERİN EVLİLİK UYUMU İLE SOMATİZASYON DÜZEYLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİ İNCELENMESİ**

Ceyda KIRDÖK

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Gökben HIZLI SAYAR

İSTANBUL – 2017

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

UYGULAMALI PSİKOLOJİ ANABİLİMDALI

EŞLERİN EVLİLİK UYUMU İLE SOMATİZASYON DÜZEYLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Ceyda KIRDÖK
(154101008)

YÜKSEK LİSANS

TEZİ

DANIŞMAN: DOÇ.DR.GÖKBEN HIZLI SAYAR

İSTANBUL-2017

TEZ KABUL FORMU

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	: 154101008
Öğrenci Adı Soyadı	: Ceyda KIRDÖK
Anabilim Dalı	: Uygulamalı Psikoloji
Tez Danışmanı	: Doç.Dr. Gökben HIZLI SAYAR
Tezin Başlığı	: Eşlerin Evlilik Uyumu İle Somatizasyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Toplantı Tarihi	: 30.12.2017	Saati	17:00
Öğrenci Savunmaya	: ☒ GELDI		
<p>Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir.</p> <p>☒ Yapılan savunma sınavında adayın tez çalışması başarılı bulunarak KABUL edilmesine,</p> <p>☐ Yapılan savunma sınavı sonunda tez çalışmasının DÜZELTİLMESİNE, düzeltme için adaya ..... ay EK SÜRE verilmesine (en fazla 3 ay)</p> <p>☐ Yapılan savunma sınavının sonunda tezin REDDEDİLMESİNE</p> <p>☒ OY BİRLİĞİ ☐ OY ÇOKLUGU</p> <p>ile karar verilmiştir.</p>			
Savunmada Tezin Başlığı	: ☒ Değişmedi. ☐ Değişti.		
Tezin Yeni Başlığı	:		
Öğrenci Savunmaya	: ☐ GELMEDI		
<p>Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,</p> <p>☐ OY BİRLİĞİ ile REDDEDİLMİŞTİR.</p>			

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Danışman Üye	Doç.Dr. Gökben HIZLI SAYAR	
Üye	Yrd.Doç.Dr. Hüseyin ÜNÜBOL	
Üye	Doç.Dr. Korkut ULUCAN	

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Eşlerin Evlilik Uyumu İle Somatizasyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih
29/12/2017
Ceyda KIRDÖK
İmza

ÖNSÖZ

Çalışmam boyunca bilgi birikimi-desteği ve her daim pozitif motivasyonuyla yardımını esirgemeyen benim için çok özel, değerli hocam Tez Danışmanım Sayın Doç.Dr.Gökben Hızlı Sayar'a Teşekkürlerimi Sunarım.

Bugünlere gelmem de emeğinin büyük olduğunu bildiğim, ilkokul öğretmenim ve ikinci annem çok kıymetli Sayın Sevim Kırhan Hocam'a Teşekkürlerimi Sunarım.

Yüksek Lisans Eğitimim boyunca emeği geçen başta Sayın Prof.Dr.Sevil Atasoy Hocam olmak üzere tüm Eğitmen Hocalarıma Teşekkürlerimi Sunarım.

Benim için çok özel ve anlamlı bir eğitim olan bu yolculuğumda zamanından çaldığımı düşündüğüm, bir tanecik Oğlum Recep Cenker Zengin'e ve iki yıl mütemadiyen okula beni keyifle getirip götüreren Eşim Osman Kırdök'e Teşekkürlerimi Sunarım.

ÖZET

(KIRDÖK, Ceyda, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2017)

Eşlerin Evlilik Uyumu İle Somatizasyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Eşlerin evlilik ahengi ile somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlayan, nicel verilere dayalı genel tarama modelinde ve ilişkisel tarama modelinde bir araştırmadır.

Araştırmanın çalışma evrenini Kayseri ilinde yaşayan evli erkek ve kadınlar oluşturmaktadır. Yapılan inceleme sonucunda ($\alpha=1.175.434$) kişilik bir evreni ($n=384$) kişiden oluşacak bir örneklem grubunun 0,05 anlamlılık ve % 5 hoşgörü düzeyinde temsil edebileceği düşünülmüştür. Örneklem yöntemleri olarak random ve tabakalı örnekleme alma yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama araçları olarak "Evlilikte Uyum Ölçeği" ve "Somatizasyon Ölçeği" kullanılarak sosyal medya facebook üzerinde $n=384$ kişiye ulaşılmıştır. Araştırma verileri deseni kurulup, hesaplamalar yapıldıktan sonra verilerin analizi için parametrik analizlerin yapılması kararlaştırılmıştır.

Sonuç olarak;Araştırmada genel olarak evli erkeklerin uyum düzeylerinin yüksek olduğu, evli kadınların ise uyum düzeylerinin erkelerin aksine düşük olduğu, evli erkeklerin somatizasyon düzeylerinin düşük olduğu, aksine evli kadınların ise somatizasyon düzeylerinin yüksek olduğu ve korelasyonel analizler neticesinde evlilik uyumu ile somatizasyon arasında negatif, anlamlı ve yüksek bir ilişkinin olduğu kanaatine ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Uyum, Somatizasyon, Bozukluk,

SUMMARY

(KIRDÖK, Ceyda, Graduate Thesis, İstanbul, 2017)

An Analysis of the Relationship Between Marriage Compatibility and Somatization Levels of Spouses

It is research in the general screening model and the relational screening model based on quantitative data, aiming to examine the relationship between marital harmony and somatization levels of spouses.

The study's consist of married men and women living in Kayseri province. It was thought that a sample group consisting of a person (n = 384) personality group ($\alpha = 1.175.434$) as a result of the examination could represent at a level of 0.05 significance and 5% tolerance. Random and stratified sampling methods are used as sampling methods. Social media were reached to n = 384 on facebook using "Compliance Scale for Marriage" and "Somatization Scale" as data collection tools in the research. After the research data are set up and the calculations are made, it is decided to perform parametric analyzes for the analysis of the data.

In the study, it was found that marital adjustment levels of married males were higher than that of married males, marital males had low level of somatization, married males had higher somatization levels and marital adjustment and somatization were negative, meaningful and high is reached.

Keywords: Marriage,Harmony,Somatization,Failure

İÇİNDEKİLER

TUTANAK.....	iii
YEMİN METNİ.....	iv
ÖNSÖZ	v
ÖZET.....	vi
(KIRDÖK, Ceyda, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2017)	vi
SUMMARY	vii
(KIRDÖK, Ceyda, Graduate Thesis, İstanbul, 2017)	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR VE SİMGELER SAYFASI	xi
TABLOLAR LİSTESİ	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu	1
1.1.2. Problem Cümlesi	3
1.1.3. Alt Problemler	3
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Varsayımları	4
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar	5
BİRİNCİ BÖLÜM	6
AİLE ve EVLİLİK UYUMU.....	6
1.1. Aile	6
1.1.1. Ailenin Tanımı	6
1.1.2. Ailenin Türleri ve Fonksiyonları.....	7
1.2.Evlilik Uyumu Kavramı	9
1.2.1.Evlilik Kavramı	9
1.2.2.Evlilik Uyumu Kavramı	10
İKİNCİ BÖLÜM.....	16

SOMATİZASYON	16
2.1. Somatizasyon Tanımı ve Tarihçesi	16
2.2. Somatizasyonun Epidemiyolojisi	17
2.3. Somatizasyonun Etiyolojisi.....	18
2.3.1. Genetik Görüşler	18
2.3.2. Sosyokültürel Faktörler	18
2.3.3. Gelişim ve Öğrenmenin Etkisi	19
2.3.4. Psikodinamik Görüş	19
2.3.5. Kişilik Özellikleri.....	19
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	21
YÖNTEM.....	21
3.1. Araştırma Modeli	21
3.3. Örneklemen Özellikleri.....	24
3.4. Veri Toplama Araçları.....	33
3.4.1. Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ).....	33
3.4.2.Somatizasyon Ölçeği (SÖ)	34
3.5. Verilerin Çözümü.....	35
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	43
BULGULAR ve YORUM	43
4.1. Eşlerin Mutluluk Düzeyleri İle Cinsiyetleri Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular ve Yorumlar	43
4.2. Eşlerin Mutluluk Düzeylerinin Kontrol Edilmesiyle, Evlilik Uyumları İle Somatizasyon Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular ve Yorumlar	44
4.3. Eşlerin Evlilik Uyumları İle Somatizasyon Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular ve Yorumlar	45
4.4. Eşlerin Somatizasyon Düzeylerinin, Evlilik Uyumları Üzerindeki Etkisine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	46
4.5. Eşlerin Evlilik Uyumları ile Somatizasyon Düzeyleri Ortalamalarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	48
4.6. Eşlerin Evlilik Uyumları ile Somatizasyon Düzeyleri Ortalamalarının Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	49
4.7. Eşlerin Evlilik Uyumları ile Somatizasyon Düzeyleri Ortalamalarının Evlenme Biçimi Değişkenine Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	51
4.8.Eşlerin Evlilik Uyumları ile Somatizasyon Düzeyleri Ortalamalarının Yaş Değişkenine Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	52

4.9.Eşlerin Evlilik Uyumları ile Somatizasyon Düzeyleri Ortalamalarının Meslek Durumu Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	54
4.10.Eşlerin Evlilik Uyumları ile Somatizasyon Düzeyleri Ortalamalarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	56
4.11.Eşlerin Evlilik Uyumları ile Somatizasyon Düzeyleri Ortalamalarının Gelir Durumu Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	58
4.12.Eşlerin Evlilik Uyumları ile Somatizasyon Düzeyleri Ortalamalarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	59
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	61
TARTIŞMA ve ÖNERİLER.....	61
5.1. Tartışma.....	61
5.2. Öneriler.....	64
KAYNAKÇA.....	65
EKLER.....	71
ÖZGEÇMİŞ	76

KISALTMALAR VE SİMGELER SAYFASI

- F** : F Testi
- p** : Anlamlılık Değeri
- N** : Örnekleme Sayısı
- x** : Aritmetik Ortalama
- ss** : Standart Sapma
- df** : Serbestlik Derecesi
- t** : T Testi
- β** : Beta Değeri

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3. 1 Kayseri ili evli erkek ve kadınların evren ve örneklem dağılım tablosu	24
Tablo 3. 2 Örnekleme dahil bireylerin cinsiyet değişkenine göre frekans dağılım tablosu	24
Tablo 3. 3 Örnekleme dahil bireylerin yaş değişkenine göre frekans dağılım tablosu ...	25
Tablo 3. 4 Örnekleme dahil bireylerin çalışma durumu değişkenine göre frekans dağılım tablosu	26
Tablo 3. 5 Örnekleme dahil bireylerin meslek durumu değişkenine göre frekans dağılım tablosu	27
Tablo 3. 6 Örnekleme dahil bireylerin gelir durumu değişkenine göre frekans dağılım tablosu	28
Tablo 3. 7 Örnekleme dahil bireylerin eğitim düzeyi değişkenine göre frekans dağılım tablosu	29
Tablo 3. 8 Örnekleme dahil bireylerin evlilik süresi (yıl) değişkenine göre frekans dağılım tablosu	30
Tablo 3. 9 Örnekleme dahil bireylerin evlenme biçimi değişkenine göre frekans dağılım tablosu	31
Tablo 3. 10 Örnekleme dahil bireylerin çocuk sahibi olma değişkenine göre frekans dağılım tablosu	32
Tablo 3. 11 Evlilikte uyum ölçeği ve somatizasyon ölçeğinin Kolmogorov Smirnov ve Shapiro Wilk testleri analiz sonuçları	37
Tablo 3. 12 Evlilik uyum ölçeği ve somatizasyon ölçeğinin tasviri istatistik analiz sonuçları	41
Tablo 4. 1 Evli çiftlerin mutluluk düzeyleri ile cinsiyetleri arasındaki ilişkiye ait çapraz tablo analiz sonuçları	43
Tablo 4. 2 Evli çiftlerin mutluluk düzeyleri ile cinsiyetleri arasındaki ilişkiye ait çapraz tablo analiz sonuçları	44

Tablo 4. 3 Eşlerin mutluluk düzeylerinin kontrol edilmesiyle, evlilik uyumu ile somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişkiye ait kısmi korelasyon analiz sonuçları	44
Tablo 4. 4 Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişkiye ait kısmi korelasyon analiz sonuçları	45
Tablo 4. 5 Somatizasyon düzeylerinin, eşlerin evlilik uyumları üzerindeki etkisine ilişkin basit regresyon analiz sonuçları	46
Tablo 4. 6 Cinsiyet değişkeni grup ortalamaları istatistik analiz sonuçları	48
Tablo 4. 7 Cinsiyet değişkeni t testi analiz sonuçları.....	48
Tablo 4. 8 Çalışma durumu değişkeni grup ortalamaları istatistik analiz sonuçları	49
Tablo 4. 9 Çalışma durumu değişkeni t testi analiz sonuçları.....	50
Tablo 4. 10 Evlenme biçimi değişkeni grup ortalamaları istatistik analiz sonuçları	51
Tablo 4. 11 Evlenme biçimi değişkeni t testi analiz sonuçları.....	51
Tablo 4. 12 Yaş değişkenine göre istatistiksel analiz sonuçları.....	52
Tablo 4. 13 Yaş değişkeni varyans (one way) analiz sonuçları	53
Tablo 4. 14 Meslek durumu değişkenine göre istatistiksel analiz sonuçları.....	54
Tablo 4. 15 Meslek durumu değişkeni varyans (one way) analiz sonuçları	55
Tablo 4. 16 Eğitim düzeyi değişkenine göre istatistiksel analiz sonuçları	56
Tablo 4. 17 Eğitim düzeyi değişkeni varyans (one way) analiz sonuçları.....	57
Tablo 4. 18 Gelir durumu değişkenine göre istatistiksel analiz sonuçları	58
Tablo 4. 19 Gelir durumu değişkeni varyans (one way) analiz sonuçları.....	58
Tablo 4. 20 Evlilik süresi değişkenine göre istatistiksel analiz sonuçları.....	59
Tablo 4. 21 Evlilik süresi değişkeni varyans (one way) analiz sonuçları	60

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3. 1 Kayseri ili evli erkek ve kadınların evren ve örneklem dağılım grafiği	24
Şekil 3. 2 Örnekleme dahil bireylerin cinsiyet değişkenine göre frekans dağılım grafiği	25
Şekil 3. 3 Örnekleme dahil bireylerin yaş değişkenine göre frekans dağılım grafiği	26
Şekil 3. 4 Örnekleme dahil bireylerin çalışma durumu değişkenine göre frekans dağılım grafiği	27
Şekil 3. 5 Örnekleme dahil bireylerin meslek durumu değişkenine göre frekans dağılım grafiği	28
Şekil 3. 6 Örnekleme dahil bireylerin gelir durumu değişkenine göre frekans dağılım grafiği	29
Şekil 3. 7 Örnekleme dahil bireylerin eğitim düzeyi değişkenine göre frekans dağılım grafiği	30
Şekil 3. 8 Örnekleme dahil bireylerin evlilik süresi (yıl) değişkenine göre frekans dağılım grafiği	31
Şekil 3. 9 Örnekleme dahil bireylerin evlenme biçimi değişkenine göre frekans dağılım grafiği	32
Şekil 3. 10 Örnekleme dahil bireylerin çocuk sahibi olma değişkenine göre frekans dağılım grafiği	33
Şekil 3. 11 Evlilikte uyum ölçeği verileri z dağılım grafiği	36
Şekil 3. 12 Somatizasyon ölçeği verileri z dağılım grafiği	37
Şekil 3. 13 Evlilikte uyum ölçeği Q-Q pilot normal dağılım grafiği	38
Şekil 3. 14 Evlilikte uyum ölçeği trendsizleştirilmiş normal dağılım grafiği	38
Şekil 3. 15 Evlilikte uyum ölçeği uç değerler grafiği	39
Şekil 3. 16 Somatizasyon ölçeği Q-Q pilot normal dağılım grafiği	39
Şekil 3. 17 Somatizasyon ölçeği trendsizleştirilmiş normal dağılım grafiği	40
Şekil 3. 18 Somatizasyon ölçeği uç değerler grafiği	40

Şekil 3. 19 Regresyon modeli atıkların normal dağılım frekans grafiği.....	46
Şekil 3. 20 Regresyon modeli atıkların doğrusal dağılım P-P grafiği	47

GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, alt problemleri, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın varsayımları, sınırlılıkları ve araştırmaya dair tanımlar bulunmaktadır.

1.1.Problem Durumu

Günümüzde ruhsal bozukluklar arasında en fazla sözü edilen bozukluklardan biri de somatizasyon bozukluğudur. Somatizasyon bozukluğu, tıbbi olarak açıklanamayan çok sayıda somatik semptomun yaşandığı, psiko-sosyal stres faktörleri ile ilişkili ve bireyi tıbbi bir yardım aramaya yönelten kronik bir bozukluk olarak tanımlanmaktadır (Kaplan ve diğerleri, 1989:1009-1012).

Somatizasyon bozukluğunun fiziksel belirtileri; karın şişkinliği, öğürme, geğirme, bulantı, kusma, adet düzensizlikleri, bedenin farklı bölgelerinde ağrılar, solunum zorluğu, yürüme güçlüğü ve felçler gibi karşımıza çıkmaktadır (Öztürk, 1995).İnsanlar günlük yaşamları içinde somatizasyon belirtilerinin bir veya birkaçını yaşayabilirler. Bu belirtiler uzun sürmeyen, gelip geçici bedensel duyular yada yakınmalardır. Bireyleri bir sağlık kuruluşuna başvurmaya yöneltecek düzeyde problem olan duyular bunlar değildir. Problem olan, bu duyuların dikkati yoğunlaştırma, seçici algılama, yapısal yatkınlık, fark etme, yorumlama, hastalığa atfetme ve yardım arama gibi süreçlerden geçerek bireylerin doktorlara gitmeleridir (Işık,1996:285-297).

Sebebi anlaşılmayan vücuttaki belirtiler beden ve organ sistemlerindeki sorunlara odaklandığı en eski görüşlerin 4000 yıl öncesine kadar dayandığı tahmin edilmektedir (Akyıldız, 2011). Stekel adında bir psikanalist ilk kez Somatizasyon terimini kullanmıştır (Bolat, 2010). Stekel somatizasyonu, derinde yatan bir nevrozun bedensel bozukluk yoluyla dışa vurumu olarak açıklamıştır (Gözcelioğlu, 2012). Tarihte histeri olarak da bilinen somatizasyon bozukluğu, genelde 30 yaşından önce başlar ve yıllarca bedensel yakınmalarla devam eder (Bolat, 2010).

Somatizasyon bozukluğu, birçok organ sisteminde birden fazla tıbben açıklanamayan bedensel yakınmaların olduğu, birkaç yıldan uzun süren ve tedavi arayışı ile birlikte önemli işlev kaybına neden olabilen bir bozukluktur. Yakınmaların çoğu çoklu organ sistemlerini içermekte, genellikle 25 yaş öncesi ve ergenlikte başlayıp

kronik seyir göstermekte ancak muayenede laboratuvar tetkiklerinde patolojik bulguya rastlanmamaktadır. Psikiyatrik tedavi alanlarda ise hastanın bedensel belirtileri düzelmektedir (Koçer ve Kırkpınar,2013,34-41).Somatizasyon hastanın bir patolojik açıklaması olmayan fiziksel/somatik belirtiler yaşaması ve bunları bir hastalık işareti olarak yanlış değerlendirilmesi ve tıbbi çare arama eğilimi göstermesidir (Lipowski,1988:58-68). Toplum temelli araştırmalarda sağlıklı bireylerde haftada en az bir bedensel belirti yaşadığı görülmüştür(Wolfe ve diğerleri,1995:19-28).

İnsanlar üzerinde görülen somatizasyon belirtileri; aileleri, çocukları, arkadaş, dost ve akrabaları, kadın ve erkek evli çiftleri olumsuz olarak etkilemektedir. Evlilik uyumu üzerine yapılan araştırmalar, son yıllarda belirgin bir şekilde artış göstermektedir. Toplumsal yaşam alanında bulunan ve sosyal bir varlık olan insan, farkında olarak ya da olmayarak bir çeşit birlikte yaşama grubu olan “evlilik” toplumsal kurumunu kullanmaktadır. “Evlilik” kurumunun uzun soluklu bir süreç olduğu varsayılırsa, bu sürecin sağlıklı bir şekilde devam etmesi için de aradaki uyumun son derece önemli olduğu yadsınamaz bir gerçektir.

Günümüzde, bütün toplumlarda olduğu gibi toplumumuzda da meydana gelen kültürel, sosyal ve ekonomik değişimlerin bir yansıması olarak evlilik ilişkileri de değişmekte, karmaşıklaşmaktadır. Evlilikte yaşanan problemler geçmişe oranla çeşitlenmekte ve eşler arasındaki uyum sorunları çoğalmaktadır (Şener ve Terzioğlu, 2008).

Evliliklerle ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında, çiftler arasındaki uyum, son yıllarda yoğun şekilde ele alınan konulardan biri olmuştur (Yavuzer ve Gazioğlu, 2009). Eşler arasındaki uyum üzerine yazılan makalelerde, görüş ayrılıkları ve farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Ayrıca gelişmiş ülkelerde eşler arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar yaygın ve çok sayıda olmasına rağmen, ülkemizde bu konuya dair teorik ve özgün yaklaşımların çok sınırlı düzeyde olduğu görülmektedir (Yılmaz, 2001).

İnsanın doğası gereği evlilikte kadın ve erkek arasındaki ahenk eskiden beri problem olmakla beraber, günümüzde uzmanların ilgilenmesi gereken önemli bir durum haline gelmiştir. Çünkü eşler arasındaki uyumsuzluklar yalnızca o evliliğin dağılmasına zemin hazırlamakla kalmamakta, bunun yanı sıra sosyal bir sorun olarak bütün toplumu etkilemektedir (Burgess ve Cotrell, akt. Şener ve Terzioğlu, 2008).

Yukarıdaki sayılan nedenlerden dolayı “eşlerin evlilik uyumu ile somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi” bu araştırmanın problemi olarak seçilmiştir.

1.1.2. Problem Cümlesi

Eşlerin evlilik uyumu ile somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişki nedir?

1.1.3. Alt Problemler

1. Eşlerin mutluluk düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Eşlerin mutluluk düzeyleri kontrol edildiğinde; evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Eşlerin evlilik uyumları üzerinde somatizasyon düzeylerinin anlamlı bir etkisi var mıdır?
5. Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamaları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
6. Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamaları çalışma durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
7. Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamaları evlenme biçimi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
8. Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamaları yaş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
9. Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamaları meslek durumuna göre değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
10. Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamaları eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
11. Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamaları gelir durumuna göre değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
12. Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamaları evlilik süresi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Eşlerin evlilik uyumu ile somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlayan bu araştırmada;

- Evli çiftlerin evlilik uyum düzeylerinin ne olduğu,
- Eşlerin somatizasyon düzeylerinin ne olduğu,
- Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin ne olduğu,
- Eşlerin evlilik uyumlarının ne kadarının somatizasyon düzeyleri ile açıklanabildiği,

sorularının cevaplandırılmaya çalışılması amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, eşlerin evlilik uyum düzeyleri ile somatizasyon düzeylerinin ortaya çıkarılması açısından önemlidir.

- Eşlerin evlilik uyum düzeylerinin ne olduğu,
- Eşlerin somatizasyon düzeylerinin ne olduğu,
- Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeylerini şiddeti ve yönünün ne olduğu,
- Somatizasyon düzeylerinin eşlerin evlilik uyumlarının ne kadarını etkilediği,
- Eşlerin somatizasyon düzeylerinin yüzde kaçının evlilik uyum düzeyleri ile açıklanabildiği,
- Bu çalışma, maksimum örnekleme sayısı ile yapılacağından ayrıca bir önem taşımaktadır.
- Bu çalışma, ülkemizde ilişkili çalışmaların artmasına ve somatizasyon değişkeninin psikolojik çalışmalarda farklı boyutlarıyla ele alınabilmesine olanak sağlayacaktır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

- Anket uygulamaları evli çiftler tarafından samimi ve gönüllü olarak cevaplanmıştır.

- Araştırma konusunda uzman görüşleri ve literatür taraması araştırmanın geçerliliği için yeterlidir.
- Araştırmada kullanılan evlilik uyum ölçeği ve somatizasyon ölçeğinde yer alan sorular ölçme amacına hizmet etmektedir.
- Kullanılan veri toplama aracı geçerli- güvenilir ve hesaplamalar 0.95 güven düzeyindedir.

1.5. Sınırlılıklar

- Bu çalışma Kayseri ili geneli (n=384) ile sınırlıdır.
- Bu çalışma evli erkek ve kadınlar ile sınırlıdır.
- Araştırma veri toplama aracıyla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Evlilik Uyumu: Çiftlerin birbirleriyle iletişim kurabildiği, evliliğin önemli alanlarında fazla anlaşmazlık yaşanmadığı, problemlerin her iki tarafı da hoşnut edecek biçimde çözümlendiği evliliştir (Sabatelli,1998: Akt. Sardoğan ve Karahan, 2005),

Somatizasyon: Birçok organ sisteminde birden fazla tıbben açıklanamayan bedensel yakınmaların olduğu, birkaç yıldan uzun süren ve tedavi arayışı ile birlikte önemli işlev kaybına neden olabilen bir bozukluktur (Koçer ve Kırkpınar,2013:34-41).

BİRİNCİ BÖLÜM

AİLE ve EVLİLİK UYUMU

Bu bölümde, aile, ailenin türleri, fonksiyonları, evlilik uyumu kavramı, evlilik uyumuna dair kavramsal ve kuramsal yaklaşımlar, evlilik uyumu ve psikolojik belirtileri, evlilik uyumunu etkileyen faktörlere ilişkin yapılan literatür taraması yer almaktadır.

1.1. Aile

Aile, her kültürde görülen ve bu sebeple evrensel olarak kabul görmüş toplumun en küçük yapı taşıdır. Türk toplumunda ailenin çok önemli bir yeri vardır. Aile, evlilik yoluyla ortaya çıkan bir yapıdır. Özellikle kadınların, aile içindeki rolü gerek eşlerinin, gerekse çocuklarının rahatı, huzuru ve geleceğe güvenle bakmaları için çok önemlidir. Evlilik yoluyla oluşturmuş oldukları yeni ailelerine verdikleri önem, çiftler arasındaki uyumu artırmaktadır. Ancak, değişen dünya şartları ve gelişen teknoloji yüzünden aile yapısı ve kadının aile içindeki rolü de etkilemiştir. Günümüz şartlarında, kadınlar artık hem ev içerisinde çalışmakta, hem de dışarda ücret karşılığı çalışmayı seçmektedir. Bu da hem aile tipini, yapısını ve nüfusunu, hem de aile içindeki diğer bireylerin (eşi ve çocukları) konumlarını, durumlarını temelden etkilemektedir. Bu sebeple ailedeki rollerde değiştirmektedir (Döner, 1999).

Aile, toplumumuzun temel taşı oluşturur ve evlilik ile kurulan bir birliktelik olarak görülür. Aile kavramı, insanlık tarihi kadar eskidir. Yaşanılan toplumun kültürel yapısına göre de değişiklik gösterir. İşlevi zaman ve yere bağlı olarak değişen bir kurumdur.

1.1.1. Ailenin Tanımı

Günümüzde kullandığımız aile kelimesi Türkçeye Arapçadan girmiştir (TDK, 2017). Aile Türkçeleşmiş Arapça kökenli bir kelime olarak tarif edilir. Arapçada aile yerine usre kelimesi kullanılır. El esru bağ, bütünlük, sağlamlık, dayanışma, esir alma büyüleyen anlamlarına gelir. Aile çok güçlü toplumsal bir yapıdır. Aile kelimesi ise Türkçeleşmesine rağmen Arapça kelime yapısında, sığınak, ihtiyaç, itimat ve güven, anlamlarını barındırmaktadır (Barman,2010).

Eski Türklerde aile kelimesinin ifade eden anlam yerine kullanılan ev (eb) ya da ocak kelimelerini görüyoruz. Yine Eski Türklerde evlenme ve yuva kurma devletin temel çekirdeği olarak görülür. Aile baba, anne ve çocuklardan meydana gelir. Evin başka bir anlamı ise ocaktır. Anadolu’da ocak kurma evlenme anlamında kullanılır (Ögel,1988, akt: Canatan ve Yıldırım, 2011). Aile kavramının Türkçede kullanılması ev ile aile kavramlarını ayıştırmıştır. Ev aile’nin yaşadığı mekâna denilmiştir (Canatan ve Yıldırım, 2011).

Türk Aile Yapısı Özel İhtisas Komisyonu Raporu’nda; “Aile, kan bağı, evlilik ve diğer yasal yollardan aralarında akrabalık ilişkisi vardır. Çoğunlukla aynı evde yaşayan fertlerden oluşur. Fertlerinin cinsel, psikolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılandığı bir yapıdır. Kişilerin topluma uyum ve katılımlarının sağlandığı ve düzenlendiği temel toplumsal birim” olarak tanımlanmıştır.

1.1.2. Ailenin Türleri ve Fonksiyonları

İlgili literatür tarandığında ailenin fonksiyonlarını; cinsel fonksiyon, ekonomik fonksiyon ve neslin devamı olarak ayırabiliriz. Ailenin türlerini ise çekirdek aile ve geniş aile olarak sınıflandırabiliriz.

Cinsel Fonksiyon

Cinsel güdü bireylerin hem fizyolojik, hem psikolojik ihtiyacını tatmini hem de neslin devamını sağlama açısından önem arz eder. Sağlıklı yaşam için cinsel güdünün doyurulması gerekir. Oysa cinsellik duygusallık ve sosyal çevre ile sınırlandırılmıştır. Aile, cinselliğin de meşru zeminde yaşanmasına, toplumca onaylanmasına zemin oluşturur (Kaya, 2017:22).

Ekonomik Fonksiyon

Aile aynı zamanda ekonomik bir yapıya sahiptir. Psikolojik, biyolojik, sosyolojik bir yapıya sahip olan ailenin devamı için maddi olanakların sağlanması gerekir. Bu maddi ihtiyaçların temini eşler arasında hem ekonomik iş birliği hem de kadın ve erkek arasında iş bölümüne uygun bir zemin oluşturur. Bu işbirliği ve roller eşler arasında bağ oluşmasına neden olur (Kaya, 2017:22).

Neslin Devamı

Aile kurumun diğere amacı da neslin devamı için çocuk dünyaya getirmektir. Neslin devamını sağlama ya da çocuk doğurma ihtiyacı daha çok kadında görülmektedir. Çünkü kadının temel ihtiyaç ve görevlerinden biri de anne olmaktır. Bu ihtiyaç erkeklerde de mevcutsa da, onların bu isteği genellikle toplumsal baskı, ihtiyaç ve arzudan kaynaklanır. Baba ocağının devamı, mülkün devamlılığı ve yaşlılık dönemlerinde ellerinden tutacak birilerin varlığına duyulan ihtiyaç onların çocuk sahibi olmak istemesine neden olmaktadır. Aile yeni doğan çocuğun bakımı, yetişip büyümesi ve eğitimi gibi konular için bir ortam sunar. Aynı zamanda çocuklar vasıtasıyla toplumun gelenek, görenek, din, kültürel miras ve değerler sisteminin gelecek nesillere aktarılmasını sağlar (Aktaş, 1998, akt: Akar, 2005; Gökçe, 1976).

Çekirdek Aile

Gelişmiş ve modern toplumlarda karı-koca ve evlenmemiş çocukların birlikte yaşadığı aile şeklidir. Bazı kültürlerde, ekonomik özgürlüğünü kazanmış, belli bir kariyer sahibi olmuş gençler daha rahat edebilmek için evli olmasalar bile evlerinden ayrı oturmayı tercih etmektedirler. Çekirdek aile; aile içinde yaşayan üyelerinin sayısı bakımından sınırlıdır. Geniş ailedeki kişi sayısına bakarsak çekirdek aile çok küçük bir sosyal yapı özelliği göstermektedir (Eyce, 2000). Çekirdek aile, ana-baba ve çocuklar olmak üzere en fazla iki kuşaktan meydana gelmektedir. Çekirdek aile, endüstrileşme ile meydana gelen sosyal değişimler sonucunda ortaya çıkmıştır. Endüstrileşme insanları ülkenin sanayileşmiş bölgelerine göç etmesini sağlayarak ,toprağa bağlı üretimden ve kırsal alandan uzaklaşma eğilimini arttırmıştır. Bu sebeple sanayileşmiş bölgelerde toplanan insanlar hızlı bir kentleşmeye neden olmuşlardır. Bu kentsel yaşam biçimi ve kent kültürü aile yapısını da etkilemiştir (Yavuzer, 2012).

Geniş Aile

Evli veya evli olmayan çocukların, anne, babanın ve yakın akrabalarının hep beraber birlikte yaşadıkları aile biçimidir. Türk toplumunda yaygın olarak görülen geleneksel bir aile tipi olan "geniş aile" özellikle az gelişmiş bölgelerde ve kırsal alanlarda daha fazla bulunmaktadır. Geniş aile bir kaç kuşağın bir arada hep beraber yaşadıkları ve yakın ilişki içinde oldukları bir aile türüdür. Geniş aile yapısında sıralı bir ilişki düzeni, yapı ve işleyiş vardır. Bu işleyiş aile bireyleri arasında cinsiyete, yaşa,

aile içindeki rolüne ve erkeğin soy çizgisine göre düzenlenmiştir. Bu hiyerarşik düzene tüm aile üyeleri uyum sağlayarak, işbölümü, işbirliği ve bütünlük içinde yaşamalarını sürdürmektedirler (Yavuzer, 2012).

1.2.Evlilik Uyumu Kavramı

Evlilik uyumu kavramı, evlilik kavramı, evlilik uyumuna ilişkin kavramsal ve kuramsal yaklaşımlarla açıklanmaya çalışılmıştır.

1.2.1.Evlilik Kavramı

Sosyal bir yapı olan aile evlenme ile meşru yollardan oluşturulur. Evlenme” ya da “Evlenme akdi” kadın ve erkeğin yasalara uygun olarak, evlilik birliği oluşturmak üzere gerçekleştirdikleri hukuki işlemlere denir. Bu hukuki işlem aynı zamanda eşlere bazı haklar ve yükümlülükler getirir. Eşler evlenme sözleşmesinin yapıldığı andan itibaren yeni bir statü içine girerler. (Yazıcıoğlu, 2007:39).

Ailenin kurulmasına öncülük eden evlilik, ailenin devamlılığı içinde etkili bir süreçtir. Bu kurum bir yandan toplumun temel yapısını oluştururken diğer bir yandan da bireylerin sosyalleşmesini, yetişmesini ve kişiliğini bulmasını sağlar (İlkketenci, 2004). Toplumlarda evlilik çok önemli bir bağ olmuştur. Bu olgu insanlar tarafından arzu edile gelmiştir(Şener, 2002).

Evlenme erkeği ve kadını bir araya getirmekle kalmayıp, eşlerin hayatlarını paylaşmalarını sağlar. Her türlü ihtiyaçlarını gidermelerinde ve çocuklarını meşru olarak dünyaya getirme ve yetiştirmelerinin en mükemmel yolu olarak benimsenmiştir (Sezer 2004).

Özgüven (2000) evliliğin nedenlerini üç grupta toplamaktadır. Bunlar, “biyolojik”, “psikolojik” ve “toplumsal” sebeplerdir. “Biyolojik nedenler arasında evliliğin en önemli sebeplerinden biride cinsel güdüyü tatmin etmektir. Psikolojik nedenlerde sevgi ihtiyacını karşılama ön plana çıkmaktadır. Toplumsal nedenler arasında ise destek görme, güven duyma, uyum içinde olduğunu hissetme ve korunma gibi ihtiyaçlar öne çıkmaktadır.”

Evlilik kademe kademe ilerleyen bir süreç olup bu aşamalar birbirlerine yabancı olan çiftlerin; evlilik yapabilmeleri ve birlikte yaşayabilmeleri kararını verebilmeleri için birbirlerini tanımalarını, anlamalarını, ortak bir dil oluşturmalarını ve değer

yargılarını benimsemelerini kapsayan “evliliğe hazırlık”, nikâhla aktiflik kazanan, bireyleri aynı ortamda buluşturan ve onların beraber hareket etmesini ve ortak hayatı benimsemelerini kapsayan “evliliğin başlaması”, evlilikten aile kavramına geçme ve eve üçüncü birinin katılması durumunu kapsayan “çocuk yetiştirme” ve evliliğin aile boyutuna geçtiği, eşlerin biyolojik işlevlerini tamamladığı ve çocuklarının evden ayrıldıkları dönemi kapsayan “olgunluk” olarak isimlendirilmektedir (Özgülven, 2000).

Evliliğin devam ettirilmesini etkileyen etmenlerden bazıları; “evlilikte uyum”, “eşlerin kişilik özellikleri”, “dünya görüşü”, “evlilik doyumu”, “evlilik kalitesi”, “çocuk sahibi olma”, “ekonomik nedenler”, fiziksel ve ruhsal hastalıklar”, “alışkanlıklar”, “dini inançlar”, “eşler arasındaki kültür farkları”, “önceki evlilikler”, “evliliğin nasıl gerçekleştiği ile ilgili konular”, “sosyal destek örüntüleri”, “akrabalık ilişkileri”, “bireysel beklentiler” olarak sıralanabilir. Sağlıklı bir evlilik yaşantısının ve evlilik ilişkisinin sürmesi ile ilgili literatürde en fazla ele alınan kavramlardan biri ise evlilik uyumudur (Gülererli, 2014).

1.2.2.Evlilik Uyumunu Kavramı

Zorunlu ve gönüllü niteliklerinin eşler arasında bir dengeye ulaşmasına evlilik uyumu denir (Tutarel Kışlak, 1999). Uyumlu evliliklerde, çiftler birbirleriyle iletişim kurar. Evliliğin önemli alanlarında fazla anlaşmazlık yaşanmaz. Anlaşmazlıklar her iki tarafı da hoşnut olacağı şekilde çözümlenir (Aka. Sardoğan ve Karahan, 2005). Evlilik ve aileyi ilgilendiren konularda fikir birliği yapabilen ve problemlerini olumlu olarak çözebilen çiftlerin birlikteliği uyumlu bir evlilik olarak tanımlanır. Evlilik uyumu ayrıca “çiftlerin uyumlu birlikteliklerinin sonucunda evlilik yaşamındaki memnuniyeti ve mutluluğu” olarak da tanımlanır. Bu nokta “evlilik doyumu” ile karışır. Oysa çift uyumunda evlilik doyumunda olduğu gibi kişilerin öznel algısı değil, aralarındaki ilişkinin niteliği değerlendirilmektedir. Bu nedenle eşlerden her birinin ilişkiyi sürdürebilme özellikleri de evlilik uyumunda çok önemlidir (Erbek 2004).

Evlilik uyumu yalnızca evlilik yaşantısını değil bununla birlikte eşlerin bireysel olarak yaşantılarının farklı alanlarını da etkilemektedir. Yapılan çalışmalar da psikolojik sağlığın, duygusal strese ait semptomların, eşe duyulan yakınlığın evlilik uyumuyla doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Evlilik uyumundaki artış kişinin psikolojik

sağlığını da olumlu yönde etkilemekte ve duygusal stres semptomlarını azaltmaktadır (McClure, Loden, 1982; Akt.:Canel, 2007).

Evlilik Uyumuna İlişkin Kavramsal ve Kuramsal Yaklaşımlar

Evlilikte uyumu açıklayan birçok kuram bulunmakta ve bu kuramlar, eşlerin evlilik uyumunu farklı değişkenler açısından ele alarak incelemektedir. Bu kuramlar ve onların evlilik uyumunu hangi değişkenler bakımından, nasıl açıkladıkları bu başlık altında ele alınacaktır.

Sevginin Evrimi Kuramı

Wilson'un (Sternberg, 1987; Akt. Hortaçsu, 2012) kuramına göre, sevgiyi ortaya çıkaran içgüdüler şunlardır:

- Korunma içgüdüsüne göre; eşe bağımlı davranış korunma gereksiniminden kaynaklanmaktadır. Bu ise ilk çocukluk yıllarında anne figürü tarafından korunma ihtiyacının bir devamı niteliğindedir. Bundan dolayı eş tercihinde, özellikle erkekler annelerine benzeyen kadınları seçmeye yatkındırlar.
- Koruma içgüdüğü ise, eşlerin birbirini yetişkin olarak görmenin yanında çocuk olarak da görürler ve birbirlerini koruma ihtiyacı duyarlar.
- Cinsel içgüdüğünün temel hedefi ise üremektir.

Sosyal Biliş Kuramında Kişilerarası İletişim

Miler ve Steinberg insanların başkaları hakkında nasıl düşündüğüne dair açıklamalar getirmişler. Bireylerin başkaları hakkındaki bilgi, tutum ve inançlarını içine alan "bilgi bankası" olarak adlandırılan birikimler aracılığıyla iletişimlerini kurduğunu söyler. Bu sürecin eşler arası iletişimde de aynen gerçekleştiğini iddia ederler. Eşini geleneksel rollere göre algılamayan ve olduğu gibi kabullenen eşlerin evlilik doyumlarının daha yüksek olduğunu savunurlar. Çünkü eşin kendisine özgü özellikleriyle kabullenilmesi, eşler arasında adaletli bir yaklaşım olduğunu düşündürür (Gökmen, 2001).

Romantik Aşk Kuramı

Walster'ın kuramına göre, âşık olma; duyguları adlandırma ve sosyal öğrenme ile ifade edilebilir. Sosyal yaşamı boyunca bireyler çevresinden, dergi, gazete ve TV

gibi farklı kaynaklardan, âşık olmanın nasıl bir duygu olduğunu ve kimlere âşık olunabileceğini öğrenirler. Etrafında bu modele uygun biri varsa, duygularının sebebinin onda arayacak ve ona âşık olduğuna kendini inandıracaktır (Hortaçsu, 2012).

Psikodinamik Model

Bu modele göre bireyler, bilinçli veya bilinçsiz olarak narsistik ihtiyaçlarını tatmin eden eş ararlar. Eşlerden biri baskın ya da sinirliken diğeri boyun eğici özelliklere sahiptirler. Dolayısıyla bu insanlar eş seçerken egolarına en iyi hizmet edebilecek kişiyi tercih ederler. Bu ihtiyaçlarını evlilik aracılığıyla karşılamaya çalışırlar. Diğer taraftan ihtiyaçların benzer oluşu da eşleri bir araya getiren sebep olabilir (O'Leary ve Smith, 1991; Akt. Ersanlı ve Kalkan, 2008).

Biyolojik Kökenli Bağlanma Kuramı

Bu kurama göre, her insanın psikoseksüel gelişimi evlilik uyumunda önemli rol oynamaktadır. Psikoseksüel gelişimin herhangi bir döneminde yaşanan yetersizliklerin bir sonraki dönemde tamamlanması mümkün olmamaktadır. Bu yüzden yetersizlik evlilik yaşantısında da kendini hissettirmekte ve uyum düzeyini düşürmektedir. Evlilik uyumları yüksek kişiler, psikoseksüel çatışmaları sağlıklı olarak çözümlenmiş, mutlu ve sağlıklı bir çocukluk geçirmiştir. Romantik ilişkilerinde olumlu özellikler gösteren yetişkinler çocukluk evresinde güvenli bir yakınlık sağlamışlardır (O'Leary ve Smith, 1991'den Akt. Ersanlı ve Kalkan, 2008).

Sosyal Öğrenme Modeli

Thibaut ve Kelley'in sosyal mübadele kuramına göre ilişkiye bağımlı olmak ve ilişkiden alınan doyumun iki farklı kavram olduğunu öne sürmektedir. Bu kuramın amacı ikili ilişkilerdeki karşılıklı bağımlılığı açıklamaktır. Bir kişi, bağımlılığı yüksek olan bir ilişkiyi, kendisine fazla doyum sağlamasa da devam ettirebilir. Kuram bunu "seçenekler içinde karşılaştırma düzeyi" olarak adlandırmaktadır. Karşılaştırma düzeyi, gözlemlere ve bireysel yaşantılar bağlı olarak, bir ilişki türü için doyum doyumsuzluk boyutundaki nötr durumu ifade eder. Herhangi bir ilişkiden alınan sonuç bu nötr noktanın üstündeyse, ilişki tatmin edici, altındaysa tatmin etmeyen bir ilişki olarak nitelendirilmektedir. Seçenekler için karşılaştırma düzeyi ise kişinin mevcut ilişkilerini, olası diğer bireylerle yaşaması durumunda elde edeceği doyuma ilişkin tahminlerinin orta noktasıdır. Bu durumda bireyler, seçenekler için karşılaştırma düzeyini ölçüt olarak

kullanarak ilişkiyi devam ettirip ettirmeyeceği konusunda karar verirler. (Hovardaoğlu, 1996).

Evlilikte Yükleme Kuramı

Baucom, Bradbury ve Fincham tarafından geliştirilen kuram, genel anlamda, insanların “ neden?” diye başlayan soruları nasıl yanıtladıklarıyla ilgilenmektedir. Bireylerin yükleme yaparken davranışlara içsel veya dışsal sebepler yüklediğini ve bunu yaparken de yaygınlık, tutarlılık ve belirginlik ile ilgili bilgi üzerine odaklandığını öne sürer. Sorumluluğun nedenselliği de kapsadığını öne sürer ve genel anlamda sorumluluk yüklemeye iki betimleme üzerinde durur: “Bireyin niçin ve kime karşı sorumlu olduğunu düşünmesi gerektiği” ve “kişinin eylemlerinden sorumlu tutulabileceği”. Bu kuram, nedensel yüklemelerin ve sorumluluk yüklemelerinin evlilikte doyumla sıkı bir ilişkisi bulunduğunu iddia etmektedir (Tutarel-Kışlak, 1995).

Evlilik Uyumu ve Psikolojik Belirtiler

Araştırmalar evli olmanın psikolojik ve fizyolojik açıdan sağlıklı olma durumuyla pozitif ilişkili olduğunu ileri sürmektedir. Ancak son yıllarda yapılan çalışmalar, sağlık durumu ile evlilik ilişkisinin kalitesi arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Kişinin mutlak mutluluğuna, “iş ve arkadaşlık ilişkilerindeki doyumdan daha çok evlilik yaşantısındaki mutluluğun katkıda bulunduğu” görülmüştür. Evlilik ilişkisindeki problemlerin bireylerin psikolojik sağlığı üzerindeki etkileri kaçınılmaz olup, literatürde bu konudaki araştırmalara bakıldığında da, bu etkilerin en çok kadınlarda ve daha çok “depresyon, kaygı bozuklukları ve nispeten daha az olmakla birlikte somatizasyon belirtileriyle kendini ortaya koyduğu görülmektedir (Karaburç, 2017:50-51).

Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler

Eşler arasında problemlere yol açan etkenlerin incelendiğinde “evlilik uyumunun hem aile içi, hem de aile dışı ilişkileri etkilediği için gittikçe önem kazanmasıyla” en fazla üzerinde durulan faktörlerden biridir (Fidanoğlu, 2007).

Evlilik uyumunu etkileyen birçok faktör olmakla birlikte bunların başında eş seçimi kararı, ekonomik sorunların etkisi, iletişim ve dayanışmanın etkisi, cinsel yaşam ve kültürel farklılıkların etkisi gelir.

Eş Seçimi Kararının Etkisi

Eş seçimine ilişkin kararlar gün geçtikçe ve bireyden bireye, kültürden kültüre farklılık gösterse de birtakım öncelikler her kültürde ve her zaman çok önemli olmayı sürdürmektedir. Ülkemiz için bu kararda gözden geçirilmesi gereken önemli bazı unsurlar şunlardır:

- Evlenilecek bireye karşı hissedilenler ve düşünülenler
- Evlenilecek bireyin fiziksel özellikleri
- Evlenilecek bireyin kişilik özellikleri
- Evlenilecek bireyin eğitimi durumu
- Evlenilecek bireyin yaşı (aradaki yaş farkı)
- Eş seçiminde ailelerin dolaylı ve doğrudan etkileri (Kahraman, 2011).

Ekonomik Sorunların Etkisi

Para tüketim şekli ekonomik problemin en önemli tarafıdır. Kadınlar genelde cimri ve harcamaları tek başına yapmaya çalışan eşlerini problem kaynağı olarak göstermektedirler. Böyle kişiler, eşlerinin istek ve ihtiyaçları yokmuş gibi davrandıkları için evlerinde dengeli ve olumlu bir ilişki kurmak zor olmaktadır. (Bilen, 1994).

Evlilikte uyumu etkileyen ekonomik etkenin başka bir boyutu ise, çiftlerden herhangi birinin gelirinde meydana gelen ani değişikliklerdir (miras, milli piyango vb). Bu şekilde oluşan ani değişiklikler, bireyin yaşamında büyük farklar oluşturabilmektedir. Ekonomik açıdan doğan bu değişiklik, daha önce saklanan gereksinimlerin ortaya çıkmasına ve tahammül edilen problemlerin tartışmaya dönüşmesine sebep olabileceğinden, bütün bunlar da evlilikteki uyumu etkilemektedir (Şentürk, 2006).

İletişim ve Dayanışmanın Etkisi

Evlilik ilişkinin başlaması ve sürdürülmesi için iyi iletişim, paylaşım ve dayanışmaya da büyük ihtiyaç duyulmaktadır. Bunları en iyi şekilde sağlayan şey ise sevgi ve saygıdır. Çünkü insan ruhunu güçlendiren ve canlı tutan sevgi, ailenin oluşumu, gelişimi ve sürekliliğini sağlayan tek unsurdur (Şentürk, 2006).

Cinsel Yaşamın Etkisi

Bir çiftin evlilikteki hoşnutluğunda iletişim çok önemli olmakla birlikte, mutlu bir evlilik oluşturma ve sürdürmede, cinsel iletişimin de çok önemli bir rolü vardır. Eşler arası cinsel ilişki evliliklerde çatışma nedeni olabilir. Cinsel uyum salt boşalma ve doyumu sağlayan genital birleşme olmayıp, evlilik uyumunun önemli bir ögesidir. Sevme ve sevilme, dokunma ve okşanma, bağlılık gibi birçok duygu ve ihtiyaç cinsel uyumun içindedir. Hayatta genellikle “iş alanı”, “sevme-sevilme-cinsel sevişme alanı” ve “toplumsal alan” olmak üzere üç uyum alanı bulunur ve bu alanlar birbiriyle yakından ilişkilidir. Bir alandaki uyumsuzluk ve doyumsuzluk diğer alanları da etkileyebilir (Ateş, 2012).

İKİNCİ BÖLÜM SOMATİZASYON

Bu bölümde, somatizasyonun tanımı ve tarihçesi, somatizasyonun epidemiyolojisi, somatizasyonun etiyojisine ilişkin yapılan literatür taraması yer almaktadır.

2.1. Somatizasyon Tanımı ve Tarihçesi

Stresin fiziksel belirtilere dönüştürülmesi olarak tanımlanan somatizasyon, zihni hadiseleri organik belirtiler şeklinde hissetme olarak da tıp sözlüklerinde ifadesini bulmaktadır (Tıp Terimleri Sözlüğü, 2016). Bir başka tanımı ise; genel bir tıbbi bozukluğu düşündüren bedensel yakınmalar yaşansa da, herhangi bir organik patoloji bulunmamaktadır. Somatizasyon, psikanalitik açıdan olgun olmayan bir savunma mekanizmasıdır ve psikik zorlanmaların bedensel belirtilere dönüştürülmesidir. Duygusal sorunları fiziksel bir dille anlatma durumu “somatotimi” olarak adlandırılır (Öztürk, 1997). Emosyonel (duygusal) veya psikososyal sorunların bedensel belirtilerle ifade edilerek bir hastalığa atfedilmesi ve tıbbi açıdan yardım aranmasıdır. Somatizasyonun tanısı ve sınıflandırılması açısından tam olarak fikir birliğine varılmamış olmakla beraber, yapılan tüm tanımlar içerisinde kullanılan ortak ifade; fiziksel yakınmaların varlığı, bedensel bir hastalıkla açıklanamamaktadır (Özen ve diğerleri, 2010).

Antik çağlardan beri hekimler hastalarının açıklanamayan bedensel belirtileri ile ilgilenmişlerdir. Eski Mısır’da gösterilebilir bir organik patoloji yokken yaşanan, fiziksel belirtilerin olduğu bir bozukluğun varlığını belirtmişlerdir. Eski Yunanlılar bu durumu tanımlamak için hystera sözcüğünden türetilen “hysteria” deyimini kullanmıştır. Bu sözcük günümüze kadar çeşitli belirtilerle birlikte, kişilik yapısını çağrıştıracak şekilde de kullanılmıştır (Sırlar, 2012).

Tıp uzmanları eski çağlardan bu yana insanların zihin ve beden ilişkisinin çeşitli boyutlarını saptamaya çalışmışlardır. Zihin ve beden ilişkisiyle ilgili teoriler hep fiziksel veya davranışsal bozuklukların temelinde tek bir nedene yönelmişlerdir. Bu ilk teorilerden hiçbiri insanı birbirleriyle ilişkili sistemler bütünü olarak ele almamışlardır. Terimi ilk olarak Steckel (1943) kullanmıştır. Freud’un konversiyon kavramı ile özdeş olarak değerlendirmiştir. Somatizasyon üzerine yazılan teorik yazılarda, konversiyon

rahatsızlığı, psikosomatik hastalık ve somatizasyon arasındaki ayrımlar her zaman net bir şekilde yapılmazken, modern ders kitapları ve tanı el kitapları bu kategoriler arasında ayırım yapmaya çalışmaktadır (Richards, 1996:37-40).

Somatizasyonun tanımı ve sınıflandırılması konusunda farklı görüşler ortaya atılmıştır. Bazı araştırmacılar tarafından somatizasyon, psikolojik sıkıntıların bedensel bulgular şeklinde yaşanması ve iletilmesi olarak tanımlanırken bazıları somatizasyonu, psikolojik sıkıntıların farkındalığına veya ifadesine karşı bir savunma olduğunu öne sürmektedirler (Sayar, 2001).

Somatizasyonun bir bozukluk olarak ifade edilebilmesi için bireyin şikayetlerini fiziksel bir hastalık olarak algılamalıdır. Somatizasyon kliniğinin bir tarafında sebebi bilinmeyen hafif ve sınırlı ağrılar bulunurken en üst tarafta somatoform bozukluklar (somatizasyon bozukluğu) yer alır. Somatizasyon bozukluğu olan hastalar bedensel hastalığı olanlara göre daha az toplumsal uyum gösterirler. Somatizasyon bozukluğu olan kişilerin işteki verimleri bedensel hastalığı olan kişilere göre daha azdır. Bu rahatsızlığın tedavisinde belli bir ilaç ve tedavi yöntemi henüz bilinmemektedir. Ancak iş verimini artırmak ve hastaların toplumsal uyumun sağlamak için psikolojik destek verilebilir. Psikiyatristin tutumu bu gibi hastalarla ilişki kurmada çok önemlidir (Mercan, 2000).

2.2. Somatizasyonun Epidemiyolojisi

Somatizasyonu olan olgular fazlasıyla heterojen bir grup oluşturmaktadır. Somatizasyonun süresi, bireyin duygularını tanıma ve anlatma yeteneği, duygu durum bileşeninin katılım derecesi ve şiddeti olgular arasında büyük değişkenlik göstermektedir (Gottman, 1982:943-962).

İnsanlar günlük yaşamlarında somatizasyon belirtilerinin birini veya birkaçını yaşayabilirler. Ancak bu belirtiler gelip geçici bedensel duyular ya da uzun sürmeyen yakınmalardır. Bireyleri bir sağlık kuruluşuna başvurmaya yöneltecek düzeyde problem olan duyular bunlar değildir. Problem olan bu duyuların seçici algılama, yapısal yatkınlık, fark etme yorumlama, dikkati yoğunlaştırma, hastalığa atfetme ve yardım arama gibi aşamalardan geçerek bireylerin hekimlere gitmeleridir (Sayar, 2013:222-231).

2.3. Somatizasyonun Etiyolojisi

Somatizasyon bozukluğunun etiolojisi ile alakalı bir sürü görüş vardır. Yıllar süren araştırmalar boyunca, somatizasyonu açıklamak için farklı teoriler ortaya atılmıştır. Semptomların sayısı ve şiddeti, psikopatolojinin doğası bireyden bireye farklılık göstermektedir. Bireylerin duygusal durumlarının belirli hastalıkların gelişmesinde önemli bir rolü olduğu konusunda otoriteler arasında bir uzlaşma olmasına rağmen, somatizasyon bozukluğunun etiolojisi tam olarak bilinmemektedir. Psikolojik, biyolojik ve sosyal nedenlerin yol açtığı ileri sürülmektedir. Bunun yanı sıra, sosyal, kültürel ve etnik faktörlerinde genel olarak hastalığın etiyolojisinde önemli olduğu belirtilmektedir. Nitekim alt sosyal sınıf ve düşük eğitim düzeyi ile somatizasyon arasındaki ilişkinin bu görüşü desteklemektedir. Somatizasyon oluşumunda anne ve babaya ait sebeplerinde etkisinin olduğu ileri sürülmektedir (Fidanoğlu, 2007:48).

Somatizasyon bozukluğuna neden olan etkenleri; genetik görüşleri, sosyokültürel etkenler, gelişim ve öğrenmenin etkisi, Psikodinamik görüşler ve kişilik özellikleri olarak sınıflandırabiliriz.

2.3.1. Genetik Görüşler

Somatizasyon hastası olan kadınların birinci derecede kadın olan akrabalarının %10- 20'sinde aynı rahatsızlık görülmektedir (Bolat, 2010). İkiz kardeşler üzerinde yapılan araştırmada, çift yumurta ikizlerine göre tek yumurta ikizlerinde, somatizasyon bozukluğu eş hastalanma oranı daha yüksek olduğu görülmüştür (Candansayar, 1994). Evlat edinen ailelerde yapılan çalışmalarda, hem biyolojik anne babada hem de evlat edinen anne-babada somatizasyon bozukluğu olmasının, çocuklarda da bu rahatsızlığın olma riskini artırdığı görülmüştür (Özmen ve Sağduyu, 1997).

2.3.2. Sosyokültürel Faktörler

Somatizasyon olan hastalarda duygu dili sözcüklerden çok bedensel anlatımlarla ifade etmektedirler. Bu insanların içinde bulunduğu toplumlara ait kültür normlarına göre yaşadığı duyguları nasıl adlandıracağı ve yorumlayacağı değişkenlik göstermektedir (Bolat, 2010). Çeşitli kültürlerde toplumsal ve ruhsal çatışmayı gösterme yolu olarak bedensel ifadelerin kullanıldığı görülmüştür. Bir kültürde daha az karşılaşılan bedensel belirtiler başka bir diğerinde daha fazla görülebilmektedir (Kaya,1996).

2.3.3. Gelişim ve Öğrenmenin Etkisi

İnsan davranışının çevreden öğrenme yoluyla şekillenmesi, öğrenme kuramının temelini oluşturmaktadır. Çocuklar bedensel duyumlarını nasıl yorumlayacaklarını, hastalık ve sağlıkla ilgili bilgilerini içinde buldukları aileden ve toplumdan öğrenmektedirler (Akyıldız, 2011). Birçok kuram, somatizasyonun hastalık davranışı veya sosyal öğrenme modellemesinin bir sonucu olduğunu savunurken, çocukta deneyimlerinden “hasta olmayı” öğrenmesine neden olabileceği ileri sürülmüştür. Çocuk, bir arkadaşının hastalığı sırasında ebeveynlerinin ilgisini üzerine çektiğini fark edebilir ya da ailede hastalanan bireyin ailenin dikkatini, ilgi, şefkat ve sevgisini üzerine çektiğini gözlemleyebilir. Çocuk ta bu kişi ile kendisini özdeşleştirebilir (Candansayar, 1994).

2.3.4. Psikodinamik Görüş

Bu görüşe göre somatizasyon hastaları belli bir gelişim döneminde takılma, travmatik yaşantılar veya çatışma gibi sebeplerle patolojik savunma mekanizmasına ve duygusal yaşantılarını sözel olarak anlatma kabiliyetine sahip değildirler (Gözcelioğlu, 2012). Psikanalistler tarafından somatizasyon, immatür savunma sistemi arasında yer aldığı söylenir. Bu savunma, bilinçdışı çatışmalar nedeniyle ortaya çıkan anksiyetenin bedensel belirtilere dönüşmesi olarak tanımlanmıştır. Klasik psikanalitik kurama göre, benlikte tehlike olarak algılanan yasak dürtüler ve bastırılarak bilinç dışında tutulmaya çalışılır. Eğer içsel çatışmalar çözümlenememişse benliğin bir diğer savunma mekanizması olan döndürme ile somatik işlev bozukluğuna döndürülerek, açıklanamayan bedensel yakınmalar ortaya çıkarır (Özmen ve Sağduyu, 1997).

Bedensel belirtilere karşı aşırı duyarlı ve hissetme eşikleri düşük olan bireylerin içe dönük, başarısızlıkları ve eksiklikleriyle uğraşan, kendileri ve başkalarının olumsuz özellikleri üzerinde durma gibi kişilik özellikleri sahiptirler. Bu kişilerin kaygı düzeyinin yüksek ve duygu durumu çökkün olduğu durumlarda şikâyetlerinin arttığı görülmüştür (Yavuz, 2012).

2.3.5. Kişilik Özellikleri

Somatizasyonun ortaya çıkmasında kişilik özelliklerinin de etkisi olduğu düşünülmektedir. Somatizasyon bozukluğu olan hastaların, bedensel belirtilerini, dramatik, abartılı ve duygusal bir biçimde anlattıkları psikiyatrik muayene sırasında

görülmüştür. Bu kişiler genelde ben merkezli ve kendi açısından olayları değerlendirirler (Demir, 2010).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Yöntem kısmında, model, araştırma evreni, araştırma örnekleme, örneklem özellikleri, veri toplama aracı/araçları, verilerin toplanması ve çözümü ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırmada desen geliştirmenin temel amacı, araştırmanın iç geçerliğini ve dış geçerliğini yüksek tutmaktır. Birbirine ters işleyen bu iki süreç arasında denge kurabilmektir. Ayrıca desen, araştırmanın sorularına cevap bulmayı ya da hipotezlerini test etmeyi doğru ve ekonomik şekilde yapmayı garanti altına alır (Balcı,2015:90). Tanımlayıcı araştırmalarda, araştırma odağındaki nesne ya da olgu mevcut durumunun ifade edilmesi şeklinde gerçekleştirilir. Yani, tanımlayıcı araştırmanın amacı bir örgüt, birey, grup, durum veya olgunun düzgün bir portresinin çizilmesidir. Özellik hakkında veri toplanmak istenen bir olgunun, veri toplanmadan önce düzgün bir tanımının yapılması çok önemlidir (Altunışık ve diğerleri, 2010:69). Tarama modellerinde amaçların ifade edilişi genellikle soru cümleleri şeklinde olur. Tarama modellerinde önemli olan, varolanı değiştirmeye kalkmadan gözleyebilmektir. Tarama modellerinin izlenmesi ile varolanlar bilinse ve uygulamaya ışık tutucu bazı sonuçlara ulaşılsa da bunların çoğu, tekil bulgulardır. Kuram geliştirmenin güçlükleri en üst düzeydedir. Bu yönü ile, tarama modelleri, deneme modellerine oranla, daha güç savunmaları gerektirmektedir (Karasar,2000:77-79).

Eşlerin evlilik uyumu ile somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlayan bu çalışma nicel verilere dayalı genel tarama modelinde ve ilişkisel tarama modelinde bir araştırmadır. Genel tarama modelleri ile, tekil yada ilişkisel taramalar yapılabilir. Çoğu araştırmalarda hem tekil, hem de ilişkisel taramalara olanak verecek düzenlemelere gidilebilir. Tekil tarama modeli araştırmalarda, daha çok, betimsel istatistik teknikleri gerekli olur. İlişkisel tarama modellerinde, bulunan ilişkiler gerçek bir neden-sonuç ilişkisi olarak yorumlanamaz. Ancak, o yönde bazı ipuçları vererek, bir değişkendeki durumun bilinmesi halinde ötekinin kestirilmesinde yararlı sonuçlar verebilir (Karasar, 2005:79-82).

3.2. Evren ve Örneklem

Evren, araştırmacının çalışma alanını oluşturan, örneğini seçtiği ve edindiği sonuçları genelleştireceği gruptur. Sınırlamaları belli her türlü grubu evrene dönüştürmek olasıdır. Araştırma bağlamında iki farklı evrenden bahsetmek mümkündür. Birincisi ideal evren olup araştırmacı için herhangi bir kısıtlama olmaması durumunda benimsenecek evrendir. İkincisi ise gerçekçi evrendir. Araştırmacının belli kısıtlamaları dikkate alarak oluşturacağı evrendir. Araştırma bağlamında örneklemenin yapılacağı, örneklem çerçevesinin yer aldığı evren olarak da ifade edilebilir (Altunışık ve diğerleri, 2010:131). Evreni tanımlama ve sınırlandırma, aslında, çalışma evrenini belirlemek için yapılmaktadır. Böyle bir evreni belirlemenin en iyi yolu, amaca uygun ölçütler geliştirmek ve bu ölçütlere uyanları çalışma evrenine almaktır (Karasar, 2000:110). Araştırma alışma evreni Türkiye İstatistik Kurumu verilerine dayanarak Kayseri ilinde evli erkek ve kadınlar olarak belirlenmiştir. Kayseri ilinde evli erkek sayısı ($\alpha=587,251$) ve evli kadın sayısı ($\alpha=588,183$) olarak tespit edilmiştir.

Örnekleme, bir çalışma için seçildikleri büyük grubu (evren) temsil edebilecek şekilde, grup içerisinden belli sayıda elemandan (denek) oluşan, bir alt elemanlar grubu oluşturulması sürecidir (Altunışık ve diğerleri, 2010:131). Araştırmada rneklemeye gösterilen ilk ilginin nedeni “araştırmanın dış geçerliliği”dir. Yani bulguların uygulanacağı genelleneceği evrenin bilinmesidir. Bir rneklemeden elde edilen bulguların belli bir evren için genellenmesi, örneklemin bu evrenden bu evrenden olasılık örnekleme planlarından birine göre seçilmesini gerekli kılar. Tüm olasılık örnekleme planları yansız (random) rnekleme planlarıdır. Bir denemede yansız örnekleme iki adımı içerir: (a) Yansız seçme: Örnekleme planlarındaki deneklerin aynı evrenden random olarak seçilmesi sürecidir. Bu durumda evreni tanımlayıp sınırlandırmak, sonra da örnekleme planını ayrıntılı olarak göstermek gerekecektir (b) Yansız atama: Örnekleme oluşturan deneklerin deneysel uygulamalardan birine yansız olarak atanması. Uygulamada rastlanan bir durum, deneklerin deney gruplarından birine önceden kabul edilmiş ölçütlere göre atanmasıdır. Örnekleme gösterilen ilginin ikinci nedeni araştırmanın “i geçerliliği” sorunudur. Olasılık rnekleme olmadan sağlıklı hata tahmini yapmak mümkün olamaz (Balcı, 2015:91).

Örnek büyüklüğünün hesaplanması, örneğin istatistik değerleri “aritmetik ortalama ya da oran” ve bunların standart hatalarına bağlı olarak Z istatistiğinden yararlanılarak örnek büyüklüğünün hesaplanmasıdır. Z istatistiği, parametre değerleri μ ve P için ve de n'nin N'ye küçük ya da büyük oluşuna göre ayrı ayrı hesaplandığından dolayı örnek büyüklükleri de ayrı ayrı hesaplanmak durumundadır (Kan, 2006:89).

N: Evren birim sayısı, n: Örneklem büyüklüğü

P: Evrendeki X'in gözlenme oranı, Q (1-P): X'in gözlenmeme oranı

Z_{α} : $\alpha= 0.05, 0.01, 0.001$ için 1.96, 2.58 ve 3.28 değerleri

d= Örneklem hatası

σ = Evren standart sapması

$t_{\alpha, sd}$ = sd serbestlik dereceli t dağılımı kritik değerleridir ($sd=n-1$). $t_{\alpha, sd}$ kritik değerler $sd= n-1 \rightarrow 5000$ olduğunda Z_{α} değerlerine eşit alınabilir (Özdamar, 2003, s.116-118).

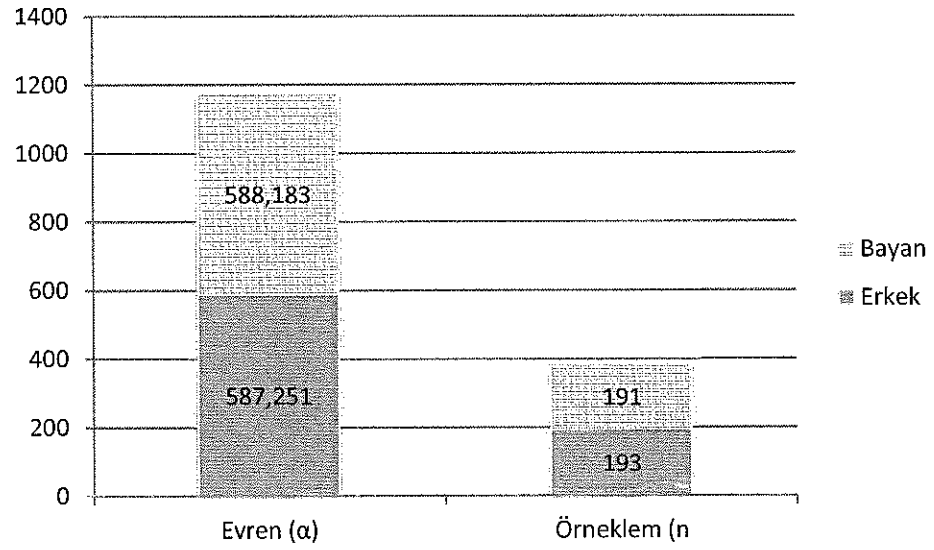
$$n = \frac{\sigma^2 \cdot Z_{\alpha}^2}{d^2} \quad n = \frac{P \cdot Q \cdot Z_{\alpha}^2}{d^2}$$

Örnekleme yöntemleri, toplumdaki N birim içinden n birimin toplumu temsil edecek niteliklere sahip olacak şekilde seçilmesi amacıyla kullanılan yöntemlere denir. Örnekleme yöntemleri iki ana başlık altında incelenir; olasılık kuramına dayanmayan örnekleme yöntemleri ve olasılık kuramına dayanan örnekleme yöntemleri. Olasılık kurallarına dayanan örnekleme yöntemleri, N hacimli toplumdaki n örnek hacmini belirlemek için olasılık kurallarının kullanıldığı örnekleme yöntemleridir (Özdamar, 2015:255-256). Üzerinde durulan özellik bakımından toplumdaki birimler homojen bir şekilde dağılmışlarsa, örnek basit rastgele yöntemle seçilir. Bu yöntemde birimler, eşit seçilme şansına sahip birimler arasından rastgele olarak kademededen seçilirler. Üzerinde durulan özelliğin değerleri bakımından birimlerin homojen dağılmadığı, buna karşılık birbirlerine yakın değerlerin bir araya gelerek tabakalar oluşturduğu toplumlarda tabakalı örnekleme yapılır (Kan, 2006:93-94). Araştırmada Kayseri ilinde evli erkeklerin oluşturduğu evreni (n=193) ve evli kadınların oluşturduğu evreni (n=191) Tablo 3.1'de görüldüğü üzere evrenden oransal olarak tabakalı (zümrelere göre)

örnekleme alma yöntemiyle ve yansız olarak basit tesadüfi örnekleme alma yöntemiyle seçilecektir.

Tablo 3. 1 Kayseri ili evli erkek ve bayanların evren ve örneklem dağılım tablosu

İl: Kayseri (Medeni Durum: Evli, Cinsiyet: Kadın ve Erkek)	Evren (α)	Örneklem (n)
Erkek	587.251	193
Kadın	588.183	191
Toplam	1.175.434	384

Şekil 3. 1. Kayseri ili evli erkek ve bayanların evren ve örneklem dağılım grafiği

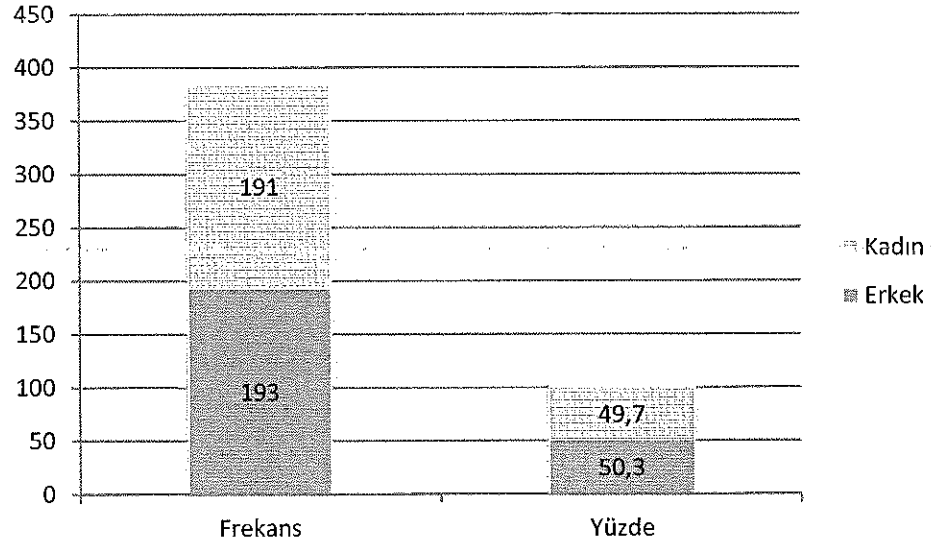
3.3. Örneklemin Özellikleri

Anket çalışmaları sonucunda, Kayseri ilinde yaşayan evli erkek ve bayanlardan 384 geçerli anket formu elde edilmiştir. Bu anketlerin demografik verilerine ilişkin istatistikler Tablo 3.2-3.8'de yer almaktadır.

Tablo 3. 2. Örnekleme dahil bireylerin cinsiyet değişkenine göre frekans dağılım tablosu

Değişkenler	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Erkek	193	50,3
Kadın	191	49,7
Toplam	384	100 (%)

Örnekleme dahil evli çiftlerin cinsiyet değişkenine göre dağılımları Tablo 3.2'de görüldüğü üzere; erkeklerin oranı % 50,3 kadınların oranı % 49,7'dir.

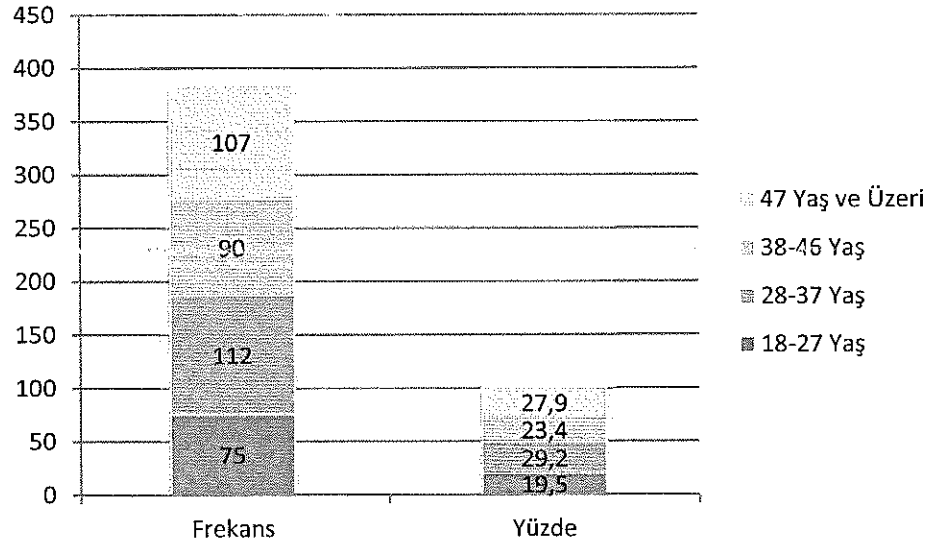
Şekil 3. 2. Örnekleme dahil bireylerin cinsiyet değişkenine göre frekans dağılım grafiği

Tablo 3. 3. Örnekleme dahil bireylerin yaş değişkenine göre frekans dağılım tablosu

Değişkenler	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yaş		
18-27 Yaş	75	19,5
28-37 Yaş	112	29,2
38-46 Yaş	90	23,4
47 Yaş ve Üzeri	107	27,9
Toplam	384	100 (%)

Örnekleme dahil evli çiftlerin yaş değişkenine göre dağılımları Tablo 3.3'de görüldüğü üzere; yaşları 18-27 aralığında olanların oranı % 19,5 yaşları 28-37 aralığında olanların oranı % 29,2 yaşları 38-46 aralığında olanların oranı % 23,4 yaşları 47 ve üzeri olanların oranı % 27,9'dur.

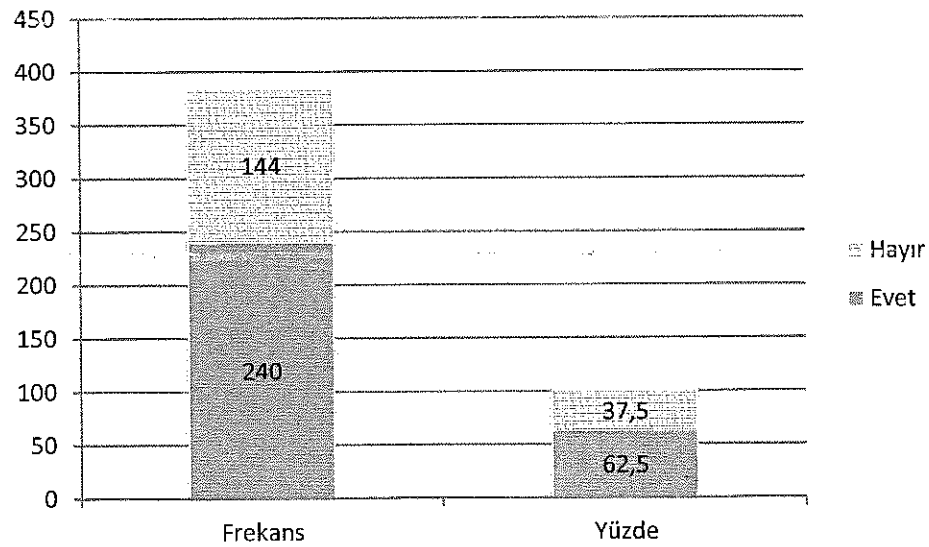

Şekil 3. 3. Örnekleme dahil bireylerin yaş değişkenine göre frekans dağılım grafiği

Tablo 3. 4. Örnekleme dahil bireylerin çalışma durumu değişkenine göre frekans dağılım tablosu

Değişkenler	Frekans (f)	Yüzde (%)
Çalışma Durumu		
Evet	240	62,5
Hayır	144	37,5
Toplam	384	100 (%)

Örnekleme dahil evli çiftlerin çalışma durumu değişkenine göre dağılımları Tablo 3.4'de görüldüğü üzere; çalışanların oranı % 62,5 çalışmayanların oranı ise % 37,5'dir.

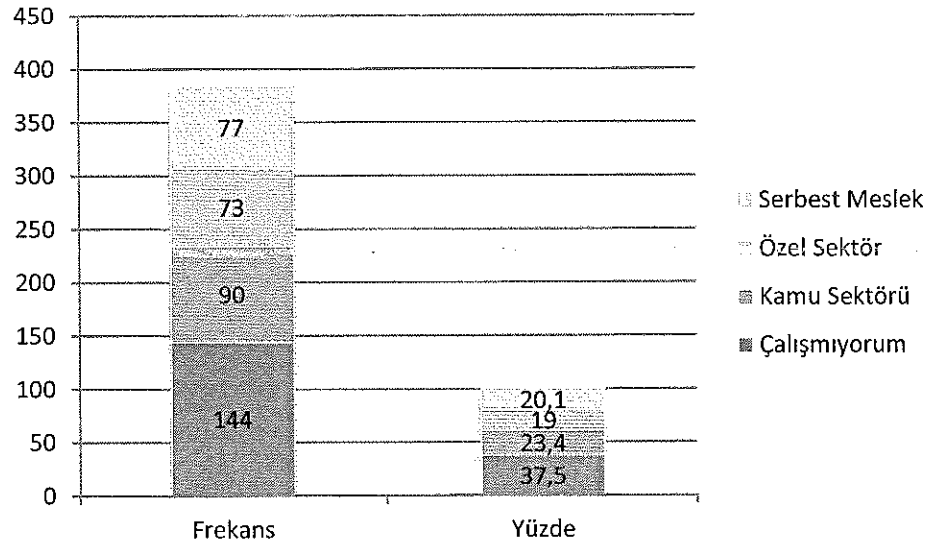

Şekil 3. 4. Örnekleme dahil bireylerin çalışma durumu değişkenine göre frekans dağılım grafiği

Tablo 3. 5. Örnekleme dahil bireylerin meslek durumu değişkenine göre frekans dağılım tablosu

Değişkenler	Frekans (f)	Yüzde (%)
Meslek Durumu		
Çalışmıyorum	144	37,5
Kamu Sektörü	90	23,4
Özel Sektör	73	19,0
Serbest Meslek	77	20,1
Toplam	384	100 (%)

Örnekleme dahil evli çiftlerin meslek durumu değişkenine göre dağılımları Tablo 3.5’de görüldüğü üzere; çalışmayanların oranı % 37,5 kamu sektöründe çalışanların oranı % 23,4 özel sektörde çalışanların oranı % 19,0 serbest meslek çalışanlarının oranı % 20,1’dir.

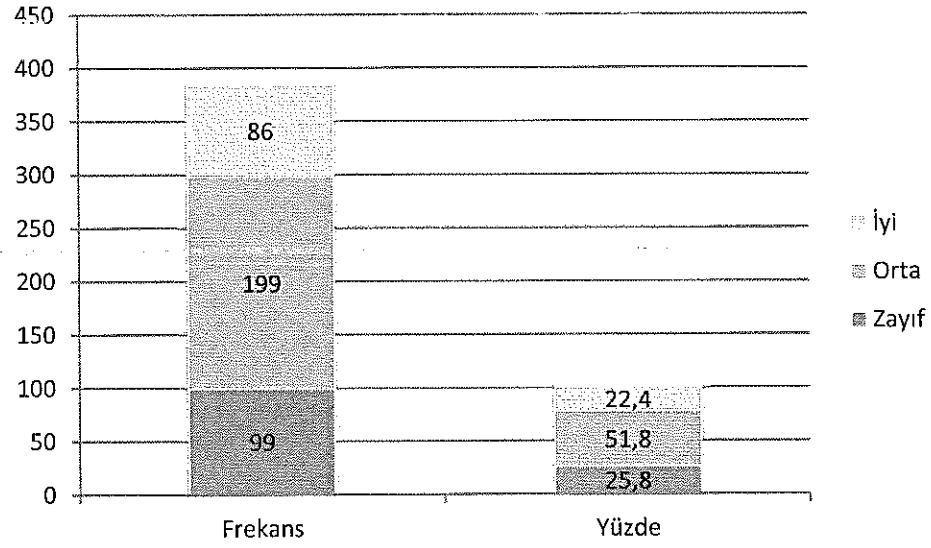

Şekil 3. 5. Örnekleme dahil bireylerin meslek durumu değişkenine göre frekans dağılım grafiği

Tablo 3. 6. Örnekleme dahil bireylerin gelir durumu değişkenine göre frekans dağılım tablosu

Değişkenler	Frekans (f)	Yüzde (%)
Gelir Durumu		
Zayıf	99	25,8
Orta	199	51,8
İyi	86	22,4
Toplam	384	100 (%)

Örnekleme dahil evli çiftlerin gelir durumu değişkenine göre dağılımları Tablo 3.6'da görüldüğü üzere; geliri zayıf olanların oranı % 25,8 gelir orta olanların oranı % 51,8 geliri iyi olanların oranı % 22,4'dür.

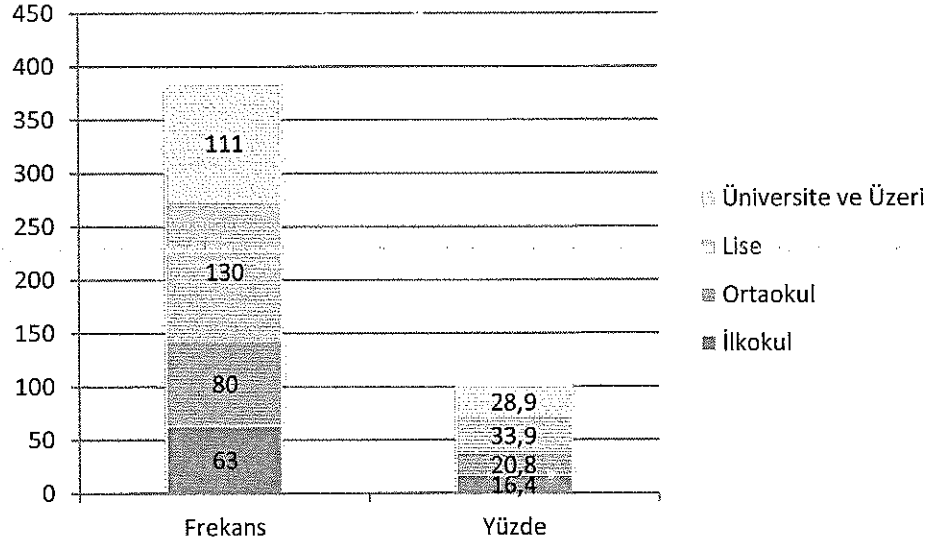

Şekil 3. 6. Örnekleme dahil bireylerin gelir durumu değişkenine göre frekans dağılım grafiği

Tablo 3. 7. Örnekleme dahil bireylerin eğitim düzeyi değişkenine göre frekans dağılım tablosu

Değişkenler	Frekans (f)	Yüzde (%)
Eğitim Düzeyi		
İlkokul	63	16,4
Ortaokul	80	20,8
Lise	130	33,9
Üniversite ve Üzeri	111	28,9
Toplam	384	100 (%)

Örnekleme dahil evli çiftlerin eğitim düzeyi değişkenine göre dağılımları Tablo 3.7’de görüldüğü üzere; eğitim düzeyi ilkokul olanların oranı % 16,4 ortaokul olanların oranı % 20,8 lise olanların oranı % 33,9 üniversite ve üzeri olanların oranı % 28,9’dur.

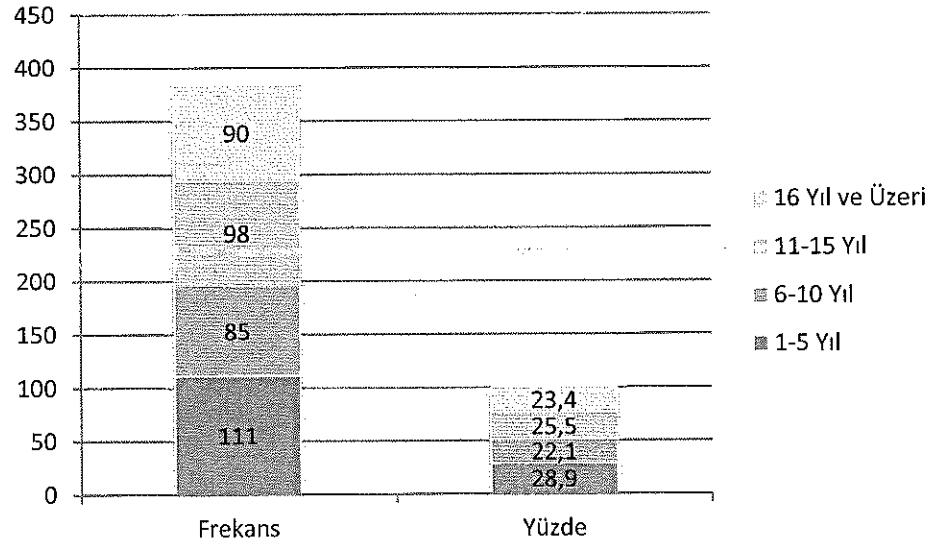

Şekil 3. 7. Örnekleme dahil bireylerin eğitim düzeyi değişkenine göre frekans dağılım grafiği

Tablo 3. 8. Örnekleme dahil bireylerin evlilik süresi (yıl) değişkenine göre frekans dağılım tablosu

Değişkenler	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evlilik Süresi (Yıl)		
1-5 Yıl	111	28,9
6-10 Yıl	85	22,1
11-15 Yıl	98	25,5
16 Yıl ve Üzeri	90	23,4
Toplam	384	100 (%)

Örnekleme dahil evli çiftlerin evlilik süresi (yıl) değişkenine göre dağılımları Tablo 3.8’de görüldüğü üzere; evlilik süresi 1-5 yıl olanların oranı % 28,9 evlilik süresi 6-10 yıl olanların oranı % 22,1 evlilik süresi 11-15 yıl olanların oranı % 25,5 evlilik süresi 16 yıl ve üzeri olanların oranı % 23,4’dür.

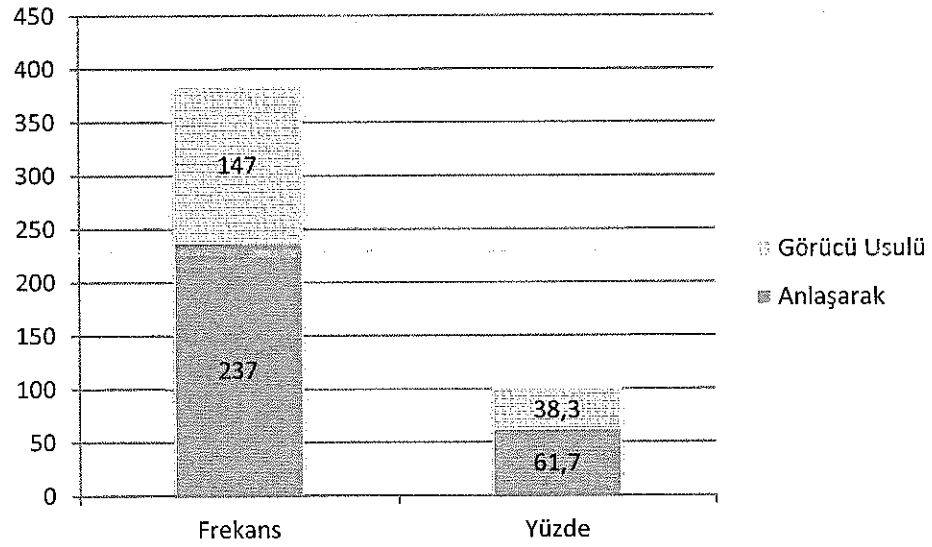

Şekil 3. 8. Örnekleme dahil bireylerin evlilik süresi (yıl) değişkenine göre frekans dağılım grafiği

Tablo 3. 9. Örnekleme dahil bireylerin evlenme biçimi değişkenine göre frekans dağılım tablosu

Değişkenler	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evlenme Biçimi		
Anlaşarak	237	61,7
Görücü Usulü	147	38,3
Toplam	384	100 (%)

Örnekleme dahil evli çiftlerin evlenme biçimi değişkenine göre dağılımları Tablo 3.9'da görüldüğü üzere; anlaşarak evlenen çiftlerin oranı % 61,7 görücü usulü ile evlenen çiftlerin oranı % 38,3'dür.

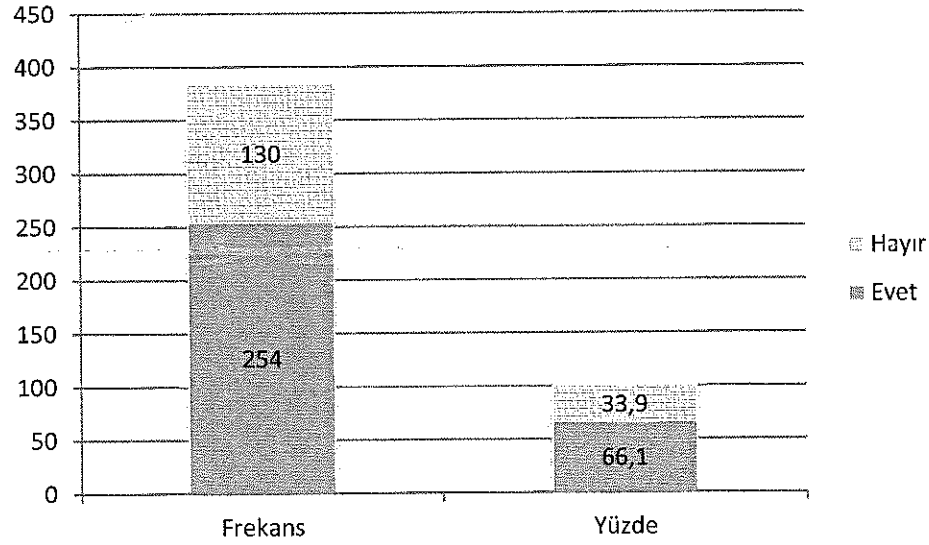

Şekil 3. 9. Örnekleme dahil bireylerin evlenme biçimi değişkenine göre frekans dağılım grafiği

Tablo 3. 10. Örnekleme dahil bireylerin çocuk sahibi olma değişkenine göre frekans dağılım tablosu

Değişkenler	Frekans (f)	Yüzde (%)
Çocuk Sahibi Olma		
Evet	254	66,1
Hayır	130	33,9
Toplam	384	100 (%)

Örnekleme dahil evli çiftlerin çocuk sahibi olma değişkenine göre dağılımları Tablo 3.10'da görüldüğü üzere; çocuk sahibi olan çiftlerin oranı % 66,1 olmayan çiftlerin oranı ise % 33,9'dur.

Şekil 3. 10. Örnekleme dahil bireylerin çocuk sahibi olma değişkenine göre frekans dağılım grafiği

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Evlilikte Uyum Ölçeği ve Somatizasyon Ölçeği” adı altında iki adet ölçek kullanılacaktır.

3.4.1. Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ)

Araştırmada evlilikte uyumu ölçmek amacıyla, Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilmiş, Tutarel-Kışlak (1999) tarafından Türkçeye uyarlanan 15 maddelik geçerlik ve güvenilirliği olan Evlilikte Uyum Ölçeği(Ek A)(Marital Adjustment Test) (EUÖ) kullanılmıştır. Söz konusu ölçek 15 maddeden oluşup, puanlar uyumsuzluktan uyumluluğa doğru artış gösterip, alınabilecek en yüksek puan 158, en düşük puan ise 2’dir. EUÖ’nin orijinal formunda puanlama yapmanın çok karmaşık olması nedeniyle Hunt (1978),ölçeğin puanlanmasını basitleştirerek alternatif bir puanlama işlemi geliştirmiştir. Böylelikle ölçekten alınacak toplam puanı 158’den 60’a indirmiştir (Akt.:Tutarel-Kışlak, 1999). Daha sonra Freeston ve Plechaty (1997), 10. ve 12. Maddelerdeki puanlama sistemini eleştirmişler ve değiştirilmesini önermişlerdir. Ölçek bu puanlama sistemiyle uygulandığında ise, alınabilecek en yüksek puan 58’e inmiş olmaktadır. Bu araştırmada, Freeston ve Plechaty (1997) tarafından önerilen puan sistemi kullanılmış olup en düşük uyum puanı 2, en yüksek uyum puanı 58, uyumlu ve uyumsuz evli çiftlerin ayırt edilmesini sağlayan kesme noktası ise 43’tür.Söz konusu

ölçeğin iç tutarlılık katsayısı ise .90'dır (Akt.:Tutarel-Kışlak, 1999). Faktör analizi sonucunda, birinci faktör "Anlaşma" (ilk 9 madde) ve ikinci faktör (son 6 madde) "Tarz" olarak belirlenmiş; Anlaşma alt ölçeğinden alınan yüksek puanlar bireyin arkadaşlar, aile, ekonomik ve cinsel konular gibi temel konularda eşiyile anlaşma derecesinin yüksekliğini ifade etmekte olup Tarz alt ölçeğinden alınan yüksek puanlar ise evlilikteki ilişki tarzının olumluluğunu göstermektedir.

Ölçek, genel evlilik doyumunu ölçmekte, ayrıca "aile bütçesi, duyguların ifadesi, arkadaşlar, cinsellik, toplumsal kurallar, yaşam felsefesi gibi farklı konularda anlaşma ya da anlaşmama" ile "boş zaman, ev dışı etkinlikler, çatışma çözme, güven gibi konularda ise ilişki tarzı"nı ölçmektedir (Akt.:Tutarel-Kışlak, 1999). Genel itibariyle EUÖ kültürümüz için geçerli ve güvenilir bir ölçek olup, uyumu belirten 15 maddesiyle pratik şekilde hızlı bir değerlendirme imkânı sunan ve evlilik üzerine yapılan çalışmalarda kullanılması önerilen bir ölçektir. (Tutarel-Kışlak, 1999:50-57).

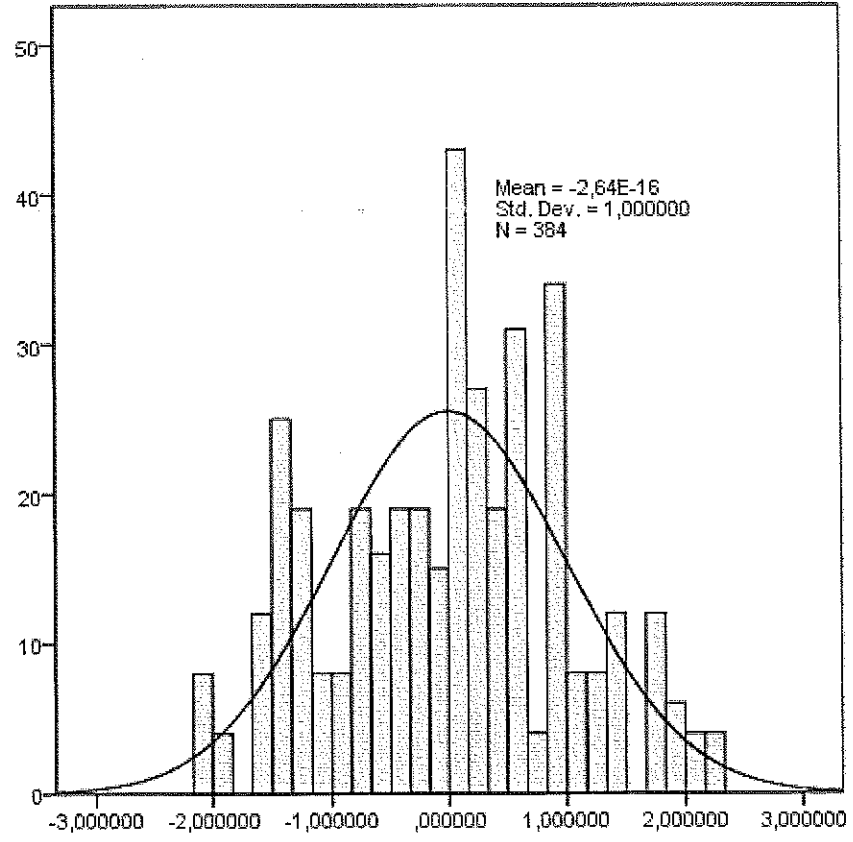
3.4.2.Somatizasyon Ölçeği (SÖ)

Somatizasyon ölçeği, 33 maddeden oluşmuştur (**Ek B**). Bu maddeler Minnestota Çok Yönlü Kişilik Envanteri (MMPI)'nin somatizasyon bozukluğu ile ilgili olan, maddeleri alınarak oluşturulmuştur. Bu şekliyle ölçek Uzm. Psikiyatrist Aysın Noyan ve Uzm. Psikolog Umut Seyfioğlu tarafından böbrek donörleri ve somatizasyon bozukluğu tanısı almış bireylerle ilgili çalışmalarda kullanılmıştır, ancak bu çalışmalar henüz yayımlanmamıştır. Somatizasyon Ölçeği'nin Dülgerler (2000) tarafından geçerlik, güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Somatizasyon ölçeğinin iç tutarlık güvenilirlik katsayısı (Kuder Richardson-20) 0.83, test retest güvenilirlik kat sayısı 0.996, testi yarılama tekniği (Split-Half) ile 1. yarı alpha değeri 0.8810, 2. yarı alpha değeri 0.8439, SCL-90-R ölçeği ile olan benzer ölçek korelasyonu (Pearson Momentler Çarpımı korelasyon katsayısı) 0.80 olarak bulunmuştur. Ölçekteki her ifadenin "doğru" ya da "yanlış" seçeneği vardır. Ölçeğin puanlaması yapılırken, 1-4-5-6-7-10-11-19-20-21-22-23-26-27-32-33 numaralı ifadeler "doğru" yanıtı verildiğinde 1 puan, "yanlış" yanıtı verildiğinde 0 puan, 2-3-8-9-12-13-14-15-16-17-28-24-25-28-29-30-31 numaralı ifadeler "yanlış yanıtı verildiğinde 1 puan, "doğru" yanıtı verildiğinde 0 puan verilir. Doğru ve yanlış cevaplardan alınan puanlar toplanarak bir toplam puan elde edilir. Ölçekten alınan puanlar "0-33" arasında değişmektedir. Alınan puanların 33'e

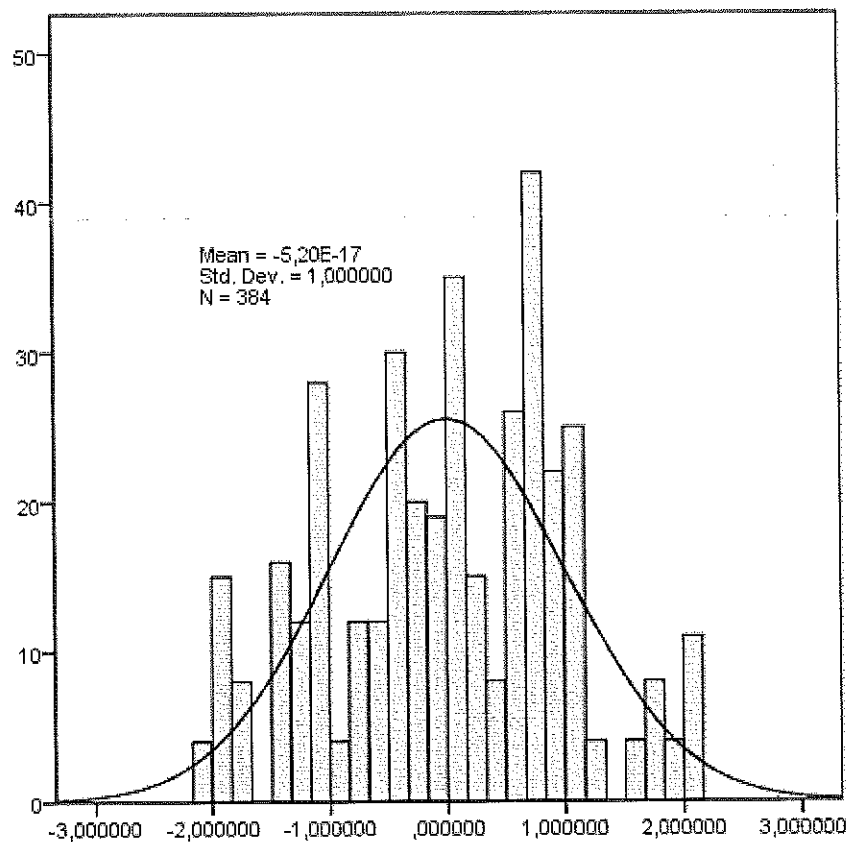
yaklaşması “Somatizasyon bozukluğu”nu işaret eder. Ölçeğin kullanımında puanlara göre üç grup ve bir kesme puanı belirlenebilmektedir. Alt grup (1.grup) somatizasyon ölçeğinden 7 ve 7'nin altında puan alan grup, üst grup (2.grup) somatizasyon ölçeğinden 17 ve 17'nin üstünde puan alan grup olarak saptanmıştır. Somatizasyon ölçeğinin iç tutarlık güvenirlik katsayısı (Kuder- Richardson -20) 0.83, test güvenirlik katsayısı 0.996, testi yarılama tekniği (SplitHalf) ile, 1.yarı alpha değeri 0.8810, 2.yarı alpha değeri 0.8439, SCL-90-R ölçeği ile olan Benzer Ölçek Korelasyonu (Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı), 0.80 olarak bulunmuştur. Bu veriler doğrultusunda somatizasyon ölçeği geçerli ve güvenilir bir ölçek olarak saptanmıştır. Somatizasyon ölçeği için 1. yarı alpha değeri 0.8810 ve 2. Yarı alpha değeri 0.8439 olarak bulunmuştur. Bu iki bölüm arasındaki korelasyon değeri $r = 0.6327$ olarak saptanmıştır. Tüm ölçeğin Gutman Split Half katsayısı 0.7661, Spearman Brown katsayısı 0.7995 olarak bulunmuştur (Fidanoğlu,2007;155).

3.5. Verilerin Çözümü

Evlilikte uyum ölçeği ve somatizasyon ölçeğinden elde edilen veriler SPSS 22 veri analiz programına kaydedilip analizler yapılmıştır. Dağılım analizlerine ilişkin grafikler ve tablolar aşağıda yer almaktadır. Her iki ölçeğin dağılımının normal olup olmadığının sınanması için Kolmogorov Simirnov (K-S) ve Shapiro-Wilks (W) testlerine, Q-Q pilot grafiklerine, trendsizleştirilmiş normal dağılım grafiklerine, basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılmıştır. Basıklık ve çarpıklık değerleri için istatistik değerinin standart hata değerine bölümü sonucu elde edilen Fisher katsayısına bakılmış ve değerlerin ± 2.58 arasında yer almasıyla değerler normal kabul edilmiştir.

Şekil 3. 11. Evlilikte uyum ölçeği verileri z dağılım grafiği

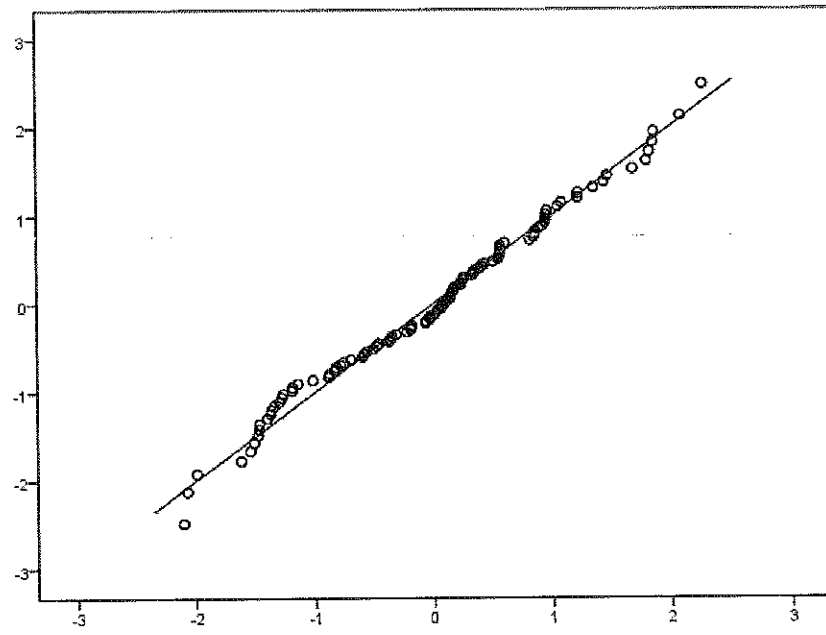
Şekil 3. 12. Somatizasyon ölçeği verileri z dağılım grafiği

Evlilikte uyum ölçeği ve somatizasyon ölçeği verilerinin z dağılımları Şekil 3.11 ve Şekil 3.12’de incelendiğinde dağılımın normal olduğu görülmektedir.

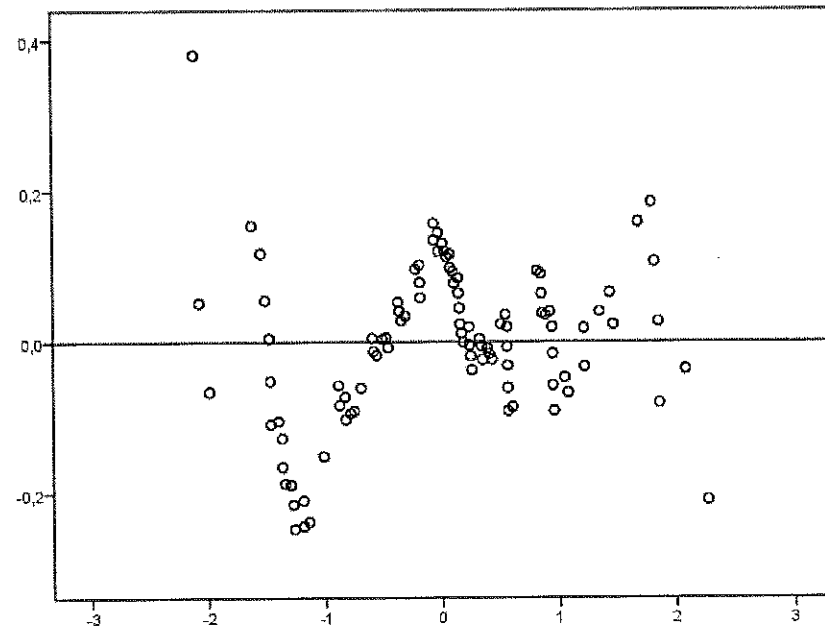
Tablo 3. 11. Evlilikte uyum ölçeği ve somatizasyon ölçeğinin KolmogorovSmirnov ve ShapiroWilk testleri analiz sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov		Shapiro-Wilk	
	İstatistik	df	Anlamlılık	df
Evlilikte Uyum Ölçeği Verileri	,066384	,378	,984384	,313
Somatizasyon Ölçeği Verileri	,083384	,121	,980384	,056

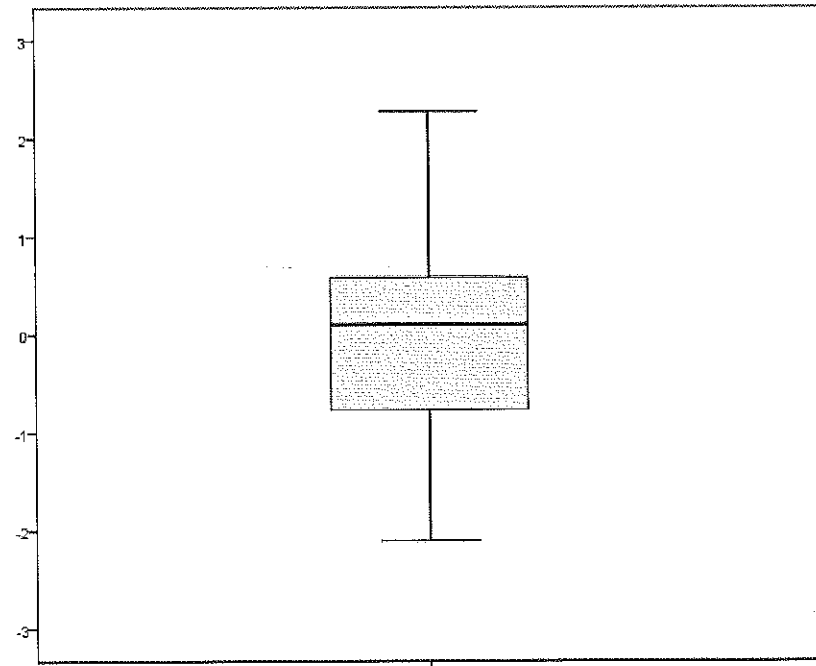
Ölçek geneli Kolmogorov Smirnov ve Shapiro Wilk analiz tablosu Tablo 3.11’de görüldüğü üzere her iki ölçeğin KS testi analiz sonuçları $p > 0,05$ olduğundan veriler normal dağılmaktadır.

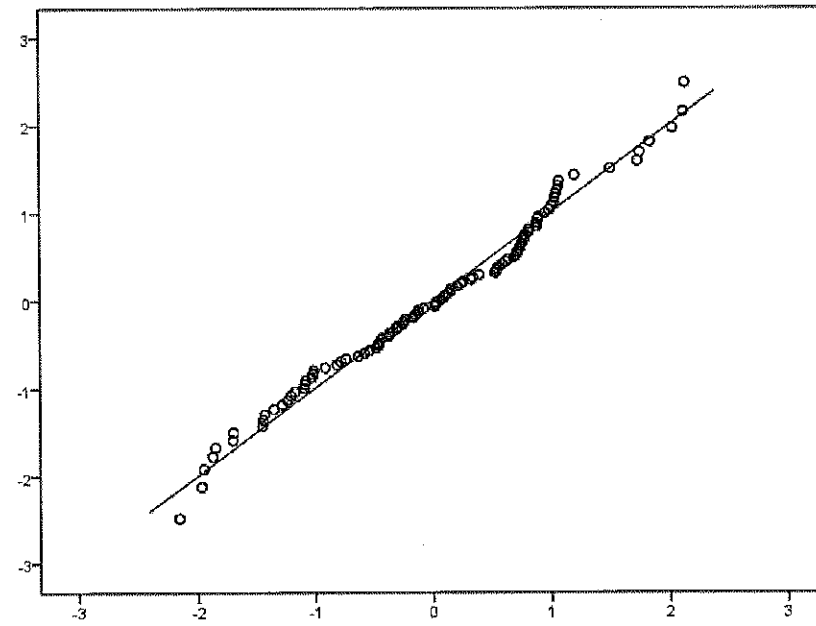
Şekil 3. 13. Evlilikte uyum ölçeği Q-Q pilot normal dağılım grafiği

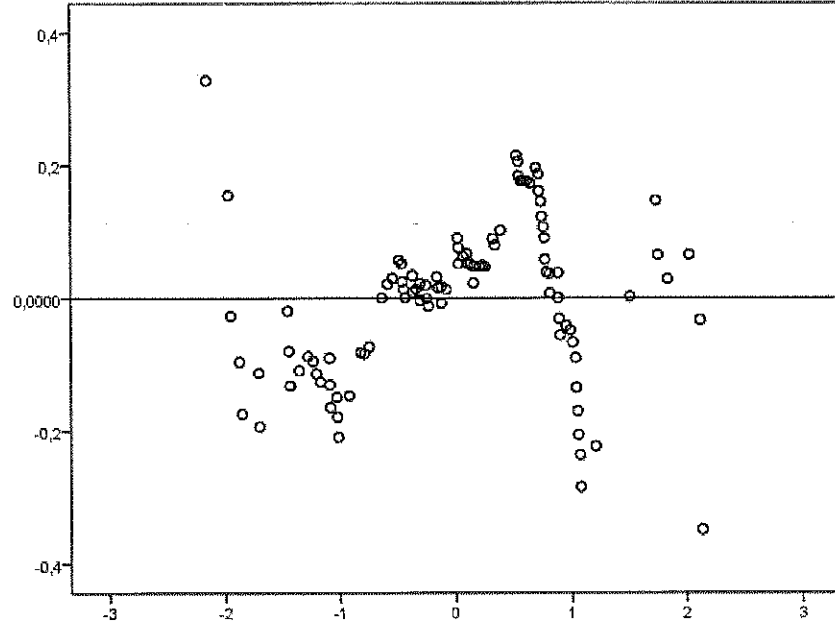
Şekil 3. 14. Evlilikte uyum ölçeği trendsizleştirilmiş normal dağılım grafiği

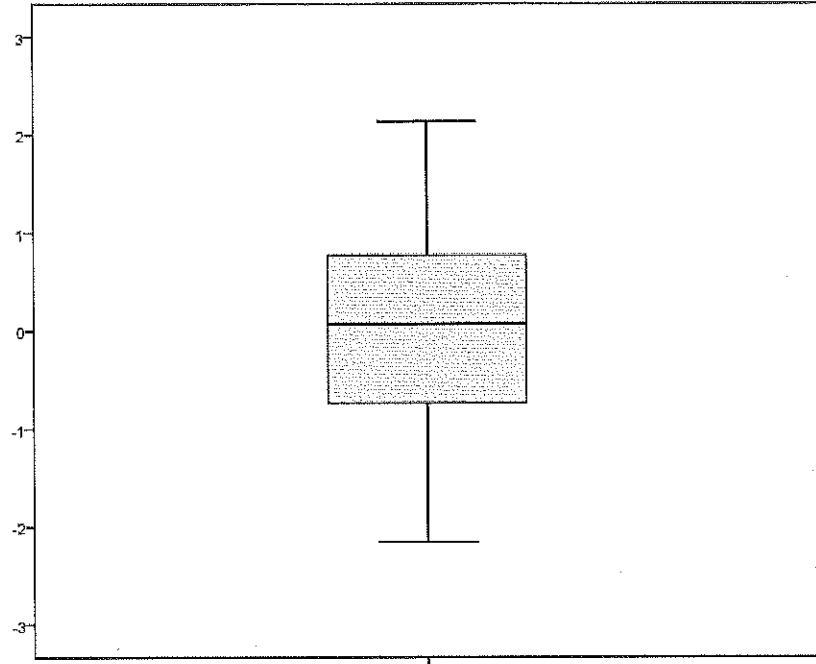
Şekil 3. 15. Evlilikte uyum ölçeği uç değerler grafiği

Şekil 3. 16. Somatizasyon ölçeği Q-Q pilot normal dağılım grafiği

Şekil 3. 17. Somatizasyon ölçeği trendsizleştirilmiş normal dağılım grafiği

Şekil 3. 18. Somatizasyon ölçeği uç değerler grafiği

Evlilikte uyum ölçeği ve somatizasyon ölçeğinin Q-Q pilot grafikleri ve trendsizleştirilmiş normal dağılım grafikleri Şekil 3.13-Şekil 3.18'de incelendiğinde her iki ölçeğe ilişkin ölçüm verilerinin dağılımlarının trendsiz ve doğrusal olduğu görülmektedir.

Tablo 3. 12. Evlilik uyum ölçeği ve somatizasyon ölçeğinin tasviri istatistik analiz sonuçları

Evlilik Uyum Ölçeği	İstatistik	Standart Hata	Fisher Katsayısı
Ortalama	42,4193		
Medyan	47,5000		
Varyans	124,651		(İstatistik/Standart Hata)
Standart Sapma	11,16474		
Minimum	24,00		
Maximum	58,00		
Çarpıklık	-,014	,125	0,11
Basıklık	-,536	,248	2,16
Somatizasyon Ölçeği	İstatistik	Standart Hata	
Ortalama	17,5156		
Medyan	15,0000		
Varyans	65,263		
Standart Sapma	8,07858		
Minimum	2,00		
Maximum	33,00		
Çarpıklık	-,110	,125	0,88
Basıklık	-,588	,248	2,37

Evlilik uyum ölçeği ve somatizasyon ölçeği tasviri istatistik sonuçları Tablo 3.12’de görüldüğü üzere; evlilik uyum ölçeğini çarpıklık değerinin Fisher katsayısı 0.11 basıklık değerinin ise 2.16 olduğu, somatizasyon ölçeğinin çarpıklık değerinin Fisher katsayısı 0.88 basıklık değerinin ise 2.37 olduğu görülmektedir. Bu veriler ışığında evlilik uyum ölçeği ve somatizasyon ölçeği ölçüm verileri için parametrik analizlerin yapılması uygundur.

Betimsel istatistik gözlem sonuçlarını bazı istatistik ölçülerle betimlemeyi konu edinen istatistik teknik ve yöntemlerini kapsar (Arıcı, 1975:2). Tanımlayıcı istatistikler, ortalama, medyan ve mod gibi merkezi eğilim ölçütleri, standart sapma ve varyans gibi ortalamadan sapma ölçütleri ile çarpıklık ve basıklık gibi normalden sapma ölçütleridir (Kalaycı, 2010:51).

T testi, iki örneklem grubu arasında ortalamalar açısından fark olup olmadığını araştırmak için kullanılır. T test analizlerinde gruplar arası farklılıkların anlamlılık düzeyleri incelenirken tek kuyruklu veya çift kuyruklu olmaları söz konusudur (Kalaycı, 2010:74).

Tek faktörlü (yönlü) varyans analizi, ilişkisiz iki yada daha çok örneklem ortalaması arasındaki farkın sıfırdan anlamlı bir şekilde farklı olup olmadığını test

etmek üzere kullanılır. Bağımlı değişkene ait puanlar en az aralık ölçeğindedir, puanlar bağımlı değişkende etkisi araştırılan faktörün her bir düzeyinde normal dağılım gösterir, ortalama puanları karşılaştıracak örneklem ilişkisizdir, bağımlı değişkene ilişkin varyanslar her bir örneklem için eşittir varsayımları vardır. En az iki grup arasında anlamlı bir fark bulunmuşsa, grup varyanslarının eşit olduğu durumlarda sıklıkla kullanılan testler arasında Tukey HSD, araştırmacı tutucu davranmak istiyorsa Scheffe testi kullanılabilir. Puanların dağılımına ilişkin grup varyanslarının eşit olmadığı durumlarda ise Dunnett C testi seçilebilir (Büyüköztürk, 2005:47-48).

Regresyon, iki ve daha fazla değişken arasındaki matematiksel bağıntıyı denklemlerle ifade etmek ve değişkenlerin birbirlerinden etkilenme biçimini ve büyüklüğünü ortaya koymak için yararlanılan bir istatistik yöntemidir. Korelasyon, değişkenler arasındaki ilişkinin yönünü, derecesini ve önemini ortaya koyan istatistiksel yöntemdir (Özdamar, 2015:379).

Ki-kare testleri, sayımla elde edilen nitel değişkenlerin çeşitli sınıflandırma biçimlerine göre analizini yapmak, nicel değişkenlerin alışılmış kuralların dışında bazı bilimsel amaçları gerçeklemek için özgün sınıflama biçimlerini ve frekans dağılımını ele alarak dağılım biçimine yönelik hipotezleri analiz etmekte kullanılan testlerdir (Özdamar, 2015,336).

Evlilik uyumu ölçeğinden alınan puanların toplamının 58'e yaklaşması eşler arasında evlilikteki iyi uyumu, **Somatizasyon ölçeğinden** alınan puanların toplamının ise 33'e yaklaşması Somatizasyon bozukluğu olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak alınmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular, araştırma sorularına uygun olarak tablolara dönüştürülerek yorumlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde anketler aracılığı ile ölçümleri elde edilen verilerin analizi sonucundan ortaya çıkan bulgular ve iç yorumlar yer almaktadır.

4.1. Eşlerin Mutluluk Düzeyleri İle Cinsiyetleri Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular ve Yorumlar

Evli çiftlerin mutluluk düzeyleri ile cinsiyetleri arasındaki anlamlı ilişkiye ait Çapraz Tablolama ve Ki-Kare testi analiz sonuçları Tablo 4.1 ve Tablo 4.2'de verilmiştir.

Tablo 4. 1. Evli çiftlerin mutluluk düzeyleri ile cinsiyetleri arasındaki ilişkiye ait çapraz tablo analiz sonuçları

	Cinsiyet	Cinsiyet		Toplam	
		Erkek	Kadın		
Mutluluk Düzeyleri	Çok Mutsuz	Frekans	39	123	162
		Yüzde	20,2%	64,4%	42,2%
	Mutlu	Frekans	115	26	141
		Yüzde	59,6%	13,6%	36,7%
	Çok Mutlu	Frekans	39	42	81
		Yüzde	20,2%	22,0%	21,1%
Toplam	Frekans	193	191	384	
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 4.1'de görüldüğü üzere çok mutsuz olduğu görüşünde olan erkek ve kadınların oranı % 42,2'dir. Mutlu olduğu görüşünde olan kadın ve erkeklerin oranı % 36,7'dir. Çok mutlu olduğu görüşünde olan kadın ve erkeklerin oranı ise % 21,1'dir. Erkek ve kadın olarak mutluluk düzeyleri ayrı incelendiğinde çok mutsuz kadınların oranı % 64,4'tür. Mutlu olan erkeklerin oranı % 59,6'dır. Ancak mutlu olduğu görüşünde olan kadınların oranı ise % 13,6'dır. Çok mutlu olduğu görüşünde olan kadın ve erkeklerin oranı ise birbirine yakındır ve % 20,2 ile % 22,0 olarak değişmektedir. Bu oranlar arasındaki ilişkinin istatistiki açıdan önemli olup olmadığının tespiti için yapılan Ki-Kare testi analiz sonuçları Tablo 4.2'de verilmiştir.

Tablo 4. 2. Evli çiftlerin mutluluk düzeyleri ile cinsiyetleri arasındaki ilişkiye ait çapraz tablo analiz sonuçları

	Değer	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık
PearsonChi-Square	99,836	2	,000*
LikelihoodRatio	106,527	2	,000
Linear-by-LinearAssociation	29,270	1	,000
N of ValidCases	384		

Tablo 4.2’de görüldüğü üzere Pearson Ki-Kare istatistiki değeri 99.836 anlamlılık değeri ise $p < 0.05$ çıkmıştır. Bu analizler ışığında eşlerin mutluluk düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişkinin var olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

4.2. Eşlerin Mutluluk Düzeylerinin Kontrol Edilmesiyle, Evlilik Uyumları İle Somatizasyon Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular ve Yorumlar

Eşlerin mutluluk düzeyleri kontrol edildiğinde; evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Sorusuna cevap aramak için kısmi korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.3’te verilmiştir.

Tablo 4. 3. Eşlerin mutluluk düzeylerinin kontrol edilmesiyle, evlilik uyumu ile somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişkiye ait kısmi korelasyon analiz sonuçları

Kontrol Değişkeni			X	Y
Mutluluk Düzeyi	Evlilik Uyumu Ölçüm Verileri (X)	Korelasyon	1,000	
		Anlamlılık		
	Somatizasyon Düzeyi Ölçüm Verileri (Y)	Korelasyon	-,767	1,000
		Anlamlılık	,000	
		df	381	0

Tablo 4.3’te kontrol değişkeni olarak eşlerin mutluluk düzeylerinin kontrol edilmesiyle; eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri arasında negatif, yüksek bir ilişki ($r = -.77$) çıkmıştır. Eşlerin evlilik uyumları azaldığı zaman somatizasyon düzeyleri yükselmektedir. Somatizasyon düzeyleri yükseldiğinde, eşlerin evlilik uyumları da azalmaktadır.

4.3. Eşlerin Evlilik Uyumları İle Somatizasyon Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular ve Yorumlar

Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Sorusuna cevap aramak için basit korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.4'te verilmiştir.

Tablo 4. 4. Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişkiye ait kısmi korelasyon analiz sonuçları

		X	Y
Evlilik Uyumu Ölçüm Verileri (X)	Pearson Korelasyon	1	
	Anlamlılık		
	N	384	
Somatizasyon Düzeyi Ölçüm Verileri (Y)	Pearson Korelasyon	-,845**	1
	Anlamlılık	,000	
	N	384	384

**Korelasyon anlamlılık seviyesi 0.01 düzey (2 yönlü)

Tablo 4.4'te eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri arasında negatif, yüksek bir ilişki ($r=-.85$) çıkmıştır. Sonuç istatistiksel olarak $p<0.01$ düzeyinde anlamlı ve önemlidir. Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri arasında yüksek, negatif ve önemli düzeyde sıkı bir ilişki vardır. Korelasyonun negatif çıkması evlilik uyumunun azalması ile somatizasyon düzeylerinin yükselmesi anlamına gelmektedir. Yüksek çıkması ise $r>-0.70$ evlilik uyumu ile somatizasyon düzeyleri arasında sıkı bir ilişkinin olduğunun göstergesidir.

4.4. Eşlerin Somatizasyon Düzeylerinin, Evlilik Uyumları Üzerindeki Etkisine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Eşlerin evlilik uyumları üzerinde somatizasyon düzeylerinin anlamlı bir etkisi var mıdır? Sorusuna cevap aramak için basit regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo.4.5'te verilmiştir.

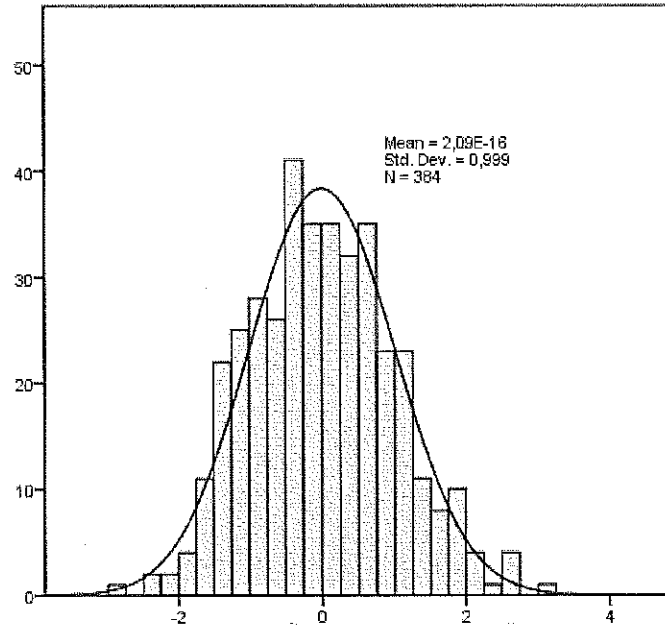
Tablo 4. 5. Somatizasyon düzeylerinin, eşlerin evlilik uyumları üzerindeki etkisine ilişkin basit regresyon analiz sonuçları

Değişken	β	Standart Hata	Beta	t	p
Sabit*	62,884	,728		86,336	,000**
Somatizasyon Düzeyi Ölçüm Verileri	-1,168	,038	-,845	30,934	,000*

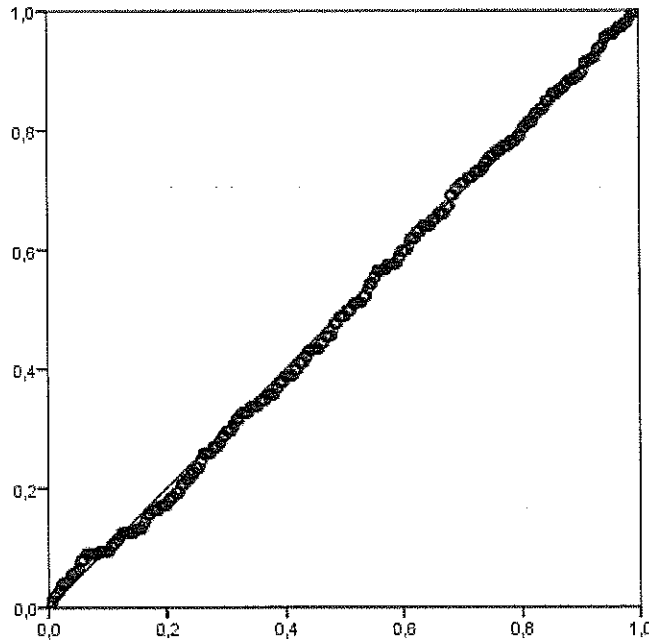
* Evlilik Uyumu Ölçüm Verileri - (Bağımlı Değişken) Sabit

** $R = ,845$ $R^2 = ,715$ $F_{(1-382)} = 956.914$, $p = ,000$

Kurulan regresyon modeli için atıkların normal dağılımı ve doğrusal dağılımına ilişkin grafikler Şekil 3.19 ve Şekil 3.20'de verilmiştir.

Şekil 3. 19. Regresyon modeli atıkların normal dağılım frekans grafiği

Şekil 3. 20. Regresyon modeli atıkların doğrusal dağılım P-P grafiği

Tablo 4.5’de eşlerin evlilik uyumlarına, somatizasyon düzeyinin etkisine ilişkin yapılan basit regresyon analiz sonuçları incelendiğinde F değerinin 956.914 ve anlamlılık değerinin $p < 0.05$ olduğu görülmektedir. Aynı şekilde t tablosu değerleri incelendiğinde sabit t değerinin 86.336 ve anlamlılık değerinin $p < 0.05$ olduğu, somatizasyon düzeyi ölçüm verilerinin t tablosu değerleri incelendiğinde t değerinin 30.934 ve anlamlılık değerinin $p < 0.05$ olduğu görülmektedir. Regresyon analiz sonuçları açısından F ve t tablosu değerleri istatistiki öneme sahiptir. Determinasyon katsayısı incelendiğinde R^2 değerinin .715 olduğu görülmektedir. Yani eşlerin evlilik uyumlarının % 72’sinin somatizasyon düzeyleri ile açıklanabildiğinin göstergesidir. Regresyon modeline ilişkin matematiksel denklem ve yorumu aşağıda verilmiştir.

Regresyon Modelinin Matematiksel Formülü

$$\text{Regresyon}(\text{Evlilik Uyumu}) = 62.884 - 1.168 * \text{Somatizasyon Düzeyi}$$

Regresyon modeli matematiksel formüle göre yorumlandığında; eğer ki somatizasyon bozukluğu eşler arasında olmaz ise evlilik uyumlarının % 63 olacağı, somatizasyon düzeylerinin 100 birim olması durumunda ise evlilik uyumlarının düşerek % 54 olacağı görülmektedir.

4.5. Eşlerin Evlilik Uyumları ile Somatizasyon Düzeyleri Ortalamalarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamaları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Sorusuna cevap aramak için bağımsız örneklem t testi analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.6 ve 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4. 6. Cinsiyet değişkeni grup ortalamaları istatistik analiz sonuçları

	Cinsiyet	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Evlilik Uyum Ölçüm Verileri	Erkek	193	50,54	3,51	,25
	Kadın	191	34,20	10,18	,73
Somatizasyon Düzeyi Ölçüm Verileri	Erkek	193	12,40	3,69	,26
	Kadın	191	22,68	8,02	,58

Tablo 4.6’da verilen cinsiyet grup istatistik sonuçlarında görüldüğü üzere; Evlilik Uyumu ölçüm verilerinde erkeklerin ortalaması $50,54 \pm 3,51$ kadınların ortalaması $34,20 \pm 10,18$ çıkmıştır. Somatizasyon düzeyi ölçüm verilerinde erkeklerin ortalaması $12,40 \pm 3,69$ kadınların ortalaması $22,68 \pm 8,02$ çıkmıştır. Ortalamalar arasında farklılık mevcuttur. Farklılıklara ilişkin t testi analiz sonuçları Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4. 7. Cinsiyet değişkeni t testi analiz sonuçları

		Levene Testi				Ortalama Farkı	
		F	Anlamlılık	t	df		
Evlilik Uyum Ölçüm Verileri	Varyanslar Eşit	138,816	,000	21,057	382	,000	16,34503
	Varyanslar Eşit Değil			20,971	234,173	,000*	16,34503
Somatizasyon Düzeyi Ölçüm Verileri	Varyanslar Eşit	65,284	,000	16,145	382	,000	-
	Varyanslar Eşit Değil			16,090	266,579	,000*	-

* $p < 0,05$ anlamlılık seviyesinde ilişki anlamlı

Tablo 4.7’de t testi analiz sonuçlarında görüldüğü üzere; Evlilik Uyum ölçüm verileri t değeri 20.971 anlamlılık değeri $p < 0.05$ Somatizasyon düzeyi ölçüm verileri t değeri 16.090 anlamlılık değeri $p < 0.05$ çıkmıştır. Evlilik uyum ölçüm verileri ile somatizasyon düzeyi ölçüm verileri ortalamaları cinsiyet değişkenine göre istatistiksel

olarak anlamlıdır. Evlilik uyumu ölçeğinden alınacak en yüksek puan 58 ve bu eşler arasındaki iyi uyumu temsil etmektedir. Somatizasyon düzeyi ölçeğinden alınacak puan 33'e yaklaştığında ise somatizasyon bozukluğu mevcut demektir. Bu referans aralıklarına göre erkeklerin evlilik uyum ortalamalarına bakıldığında erkeklerin 50,54 ile evlilik uyumlarının iyi olduğu yönünde görüş belirttikleri, kadınların ise evlilik ortalamalarının 34,20 erkeklere göre düşük olduğu görülmektedir. Kadınların somatizasyon düzeyleri ortalamaları 22,68 ile yüksek çıkmıştır. Erkeklerin ise somatizasyon düzey ortalamaları 12,40 çıkmıştır. Bu sonuçlar ışığında kadınlarda somatizasyon bozukluğunun mevcut olduğu söylenilebilir.

4.6. Eşlerin Evlilik Uyumları ile Somatizasyon Düzeyleri Ortalamalarının Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamaları çalışma durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Sorusuna cevap aramak için bağımsız örneklem t testi analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.8 ve 4.9'da verilmiştir.

Tablo 4. 8. Çalışma durumu değişkeni grup ortalamaları istatistik analiz sonuçları

	Çalışma Durumu	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Evlilik Uyum Ölçüm Verileri	Evet	240	41,50	11,32	0,73
	Hayır	144	43,95	10,76	0,90
Somatizasyon Düzeyi Ölçüm Verileri	Evet	240	18,03	7,90	0,51
	Hayır	144	16,67	8,32	0,69

Tablo 4.8'de verilen çalışma durumu grup istatistik sonuçlarında görüldüğü üzere; Evlilik Uyumu ölçüm verilerinde çalışanların ortalaması $41,50 \pm 11,32$ çalışmayanların ortalaması $43,95 \pm 10,76$ çıkmıştır. Somatizasyon düzeyi ölçüm verilerinde çalışanların ortalaması $18,03 \pm 7,90$ çalışmayanların ortalaması $16,67 \pm 8,32$ çıkmıştır. Ortalamalar arasında farklılık mevcuttur. Farklılıklara ilişkin t testi analiz sonuçları Tablo 4.9'da verilmiştir.

Tablo 4. 9. Çalışma durumu değişkeni t testi analiz sonuçları

		Levene Testi				Ortalama	
		F	Anlamlılık	t	df	Anlamlılık	Farkı
Evlilik Uyum Ölçüm Verileri	Varyanslar Eşit	8,314	,004	2,092	382	,037	-2,45
	Varyanslar Eşit Değil			2,119	313,228	,035*	-2,45
Somatizasyon Düzeyi Ölçüm Verileri	Varyanslar Eşit	,471	,493	1,598	382	,111	1,35
	Varyanslar Eşit Değil			1,578	288,941	,116	1,35

* $p < 0,05$ anlamlılık seviyesinde ilişki anlamlı

Tablo 4.9'da t testi analiz sonuçlarında görüldüğü üzere; Evlilik Uyum ölçüm verileri t değeri 2.119 anlamlılık değeri $p < 0.05$ Somatizasyon düzeyi ölçüm verileri t değeri 1.598 anlamlılık değeri $p > 0.05$ çıkmıştır. Evlilik uyum ölçüm verileri ortalamaları çalışma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlıdır. Evlilik uyumu ölçeğinden alınacak en yüksek puan 58 ve bu eşler arasındaki iyi uyumu temsil etmektedir. Somatizasyon düzeyi ölçeğinden alınacak puan 33'e yaklaştığında ise somatizasyon bozukluğu mevcut demektir. Bu referans aralıklarına göre evlilik uyum ortalamalarına bakıldığında çalışanların 41,50 çalışmayanların ortalamaları ise 43,95 çıkmıştır. Çalışmayanların ortalamalarına göre evlilik uyumları çalışanlara göre yüksektir. Çalışanların somatizasyon düzeyleri ortalamaları 18,03 çalışmayanların ortalamaları ise 16,67 çıkmıştır. Buna göre çalışmayanların somatizasyon düzeyleri çalışanlara göre düşük çıkmıştır.

4.7. Eşlerin Evlilik Uyumları ile Somatizasyon Düzeyleri Ortalamalarının Evlenme Biçimi Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamaları evlenme biçimi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Sorusuna cevap aramak için bağımsız örneklem t testi analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.10 ve 4.11’de verilmiştir.

Tablo 4. 10. Evlenme biçimi değişkeni grup ortalamaları istatistik analiz sonuçları

	Evlenme Biçimi	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Evlilik Uyum Ölçüm Verileri	Anlaşarak	237	45,82	10,14	0,66
	Görücü Usulü	147	36,93	10,57	0,87
Somatizasyon Düzeyi Ölçüm Verileri	Anlaşarak	237	15,43	7,41	0,48
	Görücü Usulü	147	20,87	8,00	0,66

Tablo 4.10’da verilen evlenme biçimi grup istatistik sonuçlarında görüldüğü üzere; Evlilik Uyumu ölçüm verilerinde anlaşarak evlenenlerin ortalaması $45,82 \pm 10,14$ görücü usulü evlenenlerin ortalaması $36,93 \pm 10,57$ çıkmıştır. Somatizasyon düzeyi ölçüm verilerinde anlaşarak evlenenlerin ortalaması $15,43 \pm 7,41$ görücü usulü evlenenlerin ortalaması $20,87 \pm 8,00$ çıkmıştır. Ortalamalar arasında farklılık mevcuttur. Farklılıklara ilişkin t testi analiz sonuçları Tablo 4.11’de verilmiştir.

Tablo 4. 11. Evlenme biçimi değişkeni t testi analiz sonuçları

		Levene Testi				Ortalama Farkı	
		F	Anlamlılık	t	df		Anlamlılık
Evlilik Uyum Ölçüm Verileri	Varyanslar Eşit	7,279	,007	8,217	382	,000	8,89
	Varyanslar Eşit Değil			8,138299,905		,000*	8,89
Somatizasyon Düzeyi Ölçüm Verileri	Varyanslar Eşit	2,488	,116	6,775	382	,000*	-5,43
	Varyanslar Eşit Değil			6,654291,652		,000	-5,43

* $p < 0,05$ anlamlılık seviyesinde ilişki anlamlı

Tablo 4.11’de t testi analiz sonuçlarında görüldüğü üzere; Evlilik Uyum ölçüm verileri t değeri 8.138 anlamlılık değeri $p < 0.05$ Somatizasyon düzeyi ölçüm verileri t değeri 6.775 anlamlılık değeri $p < 0.05$ çıkmıştır. Evlilik uyum ölçüm verileri ve somatizasyon düzeyleri ortalamaları evlenme biçimi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlıdır. Evlilik uyumu ölçeğinden alınacak en yüksek puan 58 ve bu eşler arasındaki iyi uyumu temsil etmektedir. Somatizasyon düzeyi ölçeğinden alınacak puan 33’e yaklaştığında ise somatizasyon bozukluğu mevcut demektir. Bu referans aralıklarına göre evlilik uyum ortalamalarına bakıldığında anlaşarak evlenenlerin ortalamaları 45,82görücü usulü evlenenlerin ortalamaları ise 36,93 çıkmıştır. Anlaşarak evlenenlerin evlilik uyumları görücü usulü evlenenlere göre daha yüksektir. Anlaşarak evlenenlerin somatizasyon düzeyleri ortalamaları 15,43görücü usulü evlenenlerin ortalamaları ise 20,87 çıkmıştır. Buna göre anlaşarak evlenenlerin somatizasyon düzeyleri görücü usulü ile evlenenlere göre daha düşük çıkmıştır.

4.8.Eşlerin Evlilik Uyumları ile Somatizasyon Düzeyleri Ortalamalarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamaları yaş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Sorusuna cevap aramak için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.12 ve Tablo 4.13’te yer almaktadır.

Tablo 4. 12. Yaş değişkenine göre istatistiksel analiz sonuçları

		N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	Minimum	Maksimum
Evlilik Uyum Ölçüm Verileri	18-27 Yaş	75	51,69	5,12	0,59	24,00	58,00
	28-37 Yaş	112	41,13	11,33	1,07	26,00	58,00
	38-46 Yaş	90	40,84	11,59	1,22	25,00	58,00
	47 Yaş ve Üzeri	107	38,59	10,27	0,99	26,00	56,00
	Toplam	384	42,42	11,16	0,57	24,00	58,00
Somatizasyon Düzeyi Ölçüm Verileri	18-27 Yaş	75	11,55	4,49	0,52	2,00	20,00
	28-37 Yaş	112	18,74	8,93	0,84	3,00	33,00
	38-46 Yaş	90	18,76	6,87	0,72	8,00	33,00
	47 Yaş ve Üzeri	107	19,37	8,19	0,79	2,00	32,00
	Toplam	384	17,52	8,08	0,41	2,00	33,00

Tablo 4.12’de yaş değişkenine ilişkin evlilik uyum ölçüm verileri ve somatizasyon düzeyi ölçüm verileri incelendiğinde; Evlilik Uyum ölçümünde 18-27

yaş aralığında olanların ortalamaları $51,69 \pm 5,12$ 28-37 yaş aralığında olanların ortalamaları $41,13 \pm 11,33$ 38-46 yaş aralığında olanların ortalamaları $40,84 \pm 11,59$ 47 ve üzeri yaş aralığında olanların ortalamaları $38,59 \pm 10,27$ çıkmıştır. Somatizasyon düzeyi ölçümünde 18-27 yaş aralığında olanların ortalamaları $11,55 \pm 4,49$ 28-37 yaş aralığında olanların ortalamaları $18,74 \pm 8,93$ 38-46 yaş aralığında olanların ortalamaları $18,76 \pm 6,87$ 47 ve üzeri yaş aralığında olanların ortalamaları $19,37 \pm 8,19$ çıkmıştır. Ortalama farklılıklarının analizi için yapılan tek yönlü varyans analiz sonuçları Tablo 4.13'te yer almaktadır.

Tablo 4. 13. Yaş değişkeni varyans (oneway) analiz sonuçları

Ölçüm Verileri	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Evlilik Uyum Grup İçi	8428,831	3	2809,610	27,158,000*	
Ölçüm Gruplar Arası	39312,667	380	103,454		
Verileri** Toplam	47741,497	383			
Somatizasyon Grup İçi	3348,160	3	1116,053	19,591,000*	
Düzeyi Ölçüm Gruplar Arası	21647,747	380	56,968		
Verileri*** Toplam	24995,906	383			

* $p < 0,05$ anlamlılık seviyesinde ilişki anlamlı

**18-27 Yaş ile 47 Yaş ve Üzeri (Post Hock-Tukey)

***18-27 Yaş ile 47 Yaş ve Üzeri (Post Hock-Tukey)

Tablo 4.13'de ortalama farklılıkları için yapılan tek yönlü varyans analiz sonuçlarında Evlilik Uyum [$F_{(3-380)}=27.158$, $p < 0.05$] ve Somatizasyon düzeyi [$F_{(3-380)}=19.591$, $p < 0.05$] ortalamaları yaş değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık vardır. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Tukey testi sonuçlarına göre evlilik uyumu ölçüm verilerinde **18-27 yaş aralığı ile 47 yaş ve üzeri yaş aralığı; somatizasyon düzeyi ölçüm verilerinde ***18-27 yaş aralığı ile 47 yaş ve üzeri yaş aralığında bulunan gruplar arasında farklılıklar yaşanmaktadır. Tablo 4.14'de görüldüğü üzere evlilik uyumu ölçüm verilerinde 18-27 yaş aralığında eşler arasında evlilik uyumları fazla iken kademeli olarak yaşlara göre azalmaktadır. Somatizasyon düzeyleri ölçüm verilerinde 18-27 yaş aralığında eşler arasında somatizasyon düzeyi düşük iken kademeli olarak ileri yaşlarda somatizasyon bozuklukları artmaktadır.

4.9.Eşlerin Evlilik Uyumları ile Somatizasyon Düzeyleri Ortalamalarının Meslek Durumu Değişkenine Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamaları meslek durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Sorusuna cevap aramak için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.14 ve Tablo 4.15’de yer almaktadır.

Tablo 4. 14. Meslek durumu değişkenine göre istatistiksel analiz sonuçları

		N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	Minimum	Maksimum
Evlilik Uyum Ölçüm Verileri	Çalışmıyorum	144	43,95	10,76	0,90	24,00	58,00
	Kamu Sektörü	90	43,27	11,08	1,17	27,00	58,00
	Özel Sektör	73	42,11	11,52	1,35	26,00	58,00
	Serbest Meslek	77	38,86	11,06	1,26	25,00	58,00
	Toplam	384	42,42	11,16	0,57	24,00	58,00
Somatizasyon Düzeyi Ölçüm Verileri	Çalışmıyorum	144	16,67	8,32	0,69	2,00	33,00
	Kamu Sektörü	90	16,67	8,29	0,87	2,00	33,00
	Özel Sektör	73	18,19	8,10	0,95	7,00	33,00
	Serbest Meslek	77	19,45	7,03	0,80	8,00	33,00
	Toplam	384	17,52	8,08	0,41	2,00	33,00

Tablo 4.14’de meslek durumu değişkenine ilişkin evlilik uyum ölçüm verileri ve somatizasyon düzeyi ölçüm verileri incelendiğinde; Evlilik Uyum ölçümünde herhangi bir meslekte çalışmayanların ortalamaları $43,95 \pm 10,76$ Kamu sektöründe çalışanların ortalamaları $43,27 \pm 11,08$ Özel sektörde çalışanların ortalamaları $42,11 \pm 11,52$ serbest meslek çalışanlarının ortalamaları $38,86 \pm 11,06$ çıkmıştır. Somatizasyon düzeyi ölçümünde herhangi bir meslekte çalışmayanların ortalamaları $16,67 \pm 8,32$ Kamu sektöründe çalışanların ortalamaları $16,67 \pm 8,29$ Özel sektörde çalışanların ortalamaları $18,19 \pm 8,10$ serbest meslek çalışanlarının ortalamaları $19,45 \pm 7,03$ çıkmıştır. Ortalama farklılıklarının analizi için yapılan tek yönlü varyans analiz sonuçları Tablo 4.15’de yer almaktadır.

Tablo 4. 15. Meslek durumu değişkeni varyans (oneway) analiz sonuçları

Ölçüm Verileri	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Evlilik Uyum Grup İçi	1386,686	3	462,2293	789,011*	
Ölçüm Gruplar Arası	46354,812	380	121,986		
Verileri** Toplam	47741,497	383			
Somatizasyon Grup İçi	491,500	3	163,8332	541,056	
Düzeyi Ölçüm Gruplar Arası	24504,406	380	64,485		
Verileri Toplam	24995,906	383			

* $p < 0,05$ anlamlılık seviyesinde ilişki anlamlı

** *Çalışmıyorum-Serbest Meslek (Post Hock-Tukey)*

Tablo 4.15’de ortalama farklılıkları için yapılan tek yönlü varyans analiz sonuçlarında Evlilik Uyumu [$F_{(3-380)}=3.789$, $p < 0.05$] ve Somatizasyon düzeyi [$F_{(3-380)}=2.541$, $p > 0.05$] ortalamaları meslek durumu değişkenine göre eşlerin evlilik uyumu ölçüm verilerinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılık vardır. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Tukey testi sonuçlarına göre evlilik uyumu ölçüm verilerinde **herhangi bir meslekte çalışmayan ile serbest meslek çalışanları arasında farklılıklar yaşanmaktadır. Tablo 4.14’te görüldüğü üzere evlilik uyumu ölçüm verilerinde çalışmayanların evlilik uyumları daha yüksek çıkmıştır. En az evlilik uyumu serbest meslek çalışanlarında yaşanmaktadır. Somatizasyon bozukluğu ise çalışmayanlar ve kamu sektörü çalışanlarda azdır ancak serbest meslek çalışanlarının somatizasyon düzeyleri yüksek çıkmıştır.

4.10.Eşlerin Evlilik Uyumları ile Somatizasyon Düzeyleri Ortalamalarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamaları eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Sorusuna cevap aramak için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.16 ve Tablo 4.17’de yer almaktadır.

Tablo 4. 16. Eğitim düzeyi değişkenine göre istatistiksel analiz sonuçları

		N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	Minimum	Maksimum
Evlilik Uyum Ölçüm Verileri	İlkokul	63	43,11	11,84	1,49	26,00	58,00
	Ortaokul	80	42,48	10,27	1,15	25,00	58,00
	Lise	130	39,68	11,55	1,01	26,00	58,00
	Üniversite ve Üzeri	111	45,19	10,29	0,98	24,00	58,00
	Toplam	384	42,42	11,16	0,57	24,00	58,00
Somatizasyon Düzeyi Ölçüm Verileri	İlkokul	63	18,68	9,36	1,18	6,00	32,00
	Ortaokul	80	17,06	6,79	0,76	6,00	31,00
	Lise	130	18,44	8,66	0,76	2,00	33,00
	Üniversite ve Üzeri	111	16,10	7,27	0,69	3,00	33,00
	Toplam	384	17,52	8,08	0,41	2,00	33,00

Tablo 4.16’da eğitim düzeyi değişkenine ilişkin evlilik uyum ölçüm verileri ve somatizasyon düzeyi ölçüm verileri incelendiğinde; Evlilik Uyum ölçümünde ilkökul mezunu olan çiftlerin ortalamaları $43,11 \pm 11,84$ ortaokul mezunu olan çiftlerin ortalamaları $42,48 \pm 10,27$ lise mezunu olan çiftlerin ortalamaları $39,68 \pm 11,55$ üniversite ve üzeri mezun olan çiftlerin ortalamaları $45,11 \pm 10,29$ çıkmıştır. Somatizasyon düzeyi ölçümünde ilkökul mezunu olan çiftlerin ortalamaları $18,68 \pm 9,36$ ortaokul mezunu olan çiftlerin ortalamaları $17,06 \pm 6,79$ lise mezunu olan çiftlerin ortalamaları $18,44 \pm 8,66$ üniversite ve üzeri mezun olan çiftlerin ortalamaları $16,10 \pm 7,27$ çıkmıştır. Ortalama farklılıklarının analizi için yapılan tek yönlü varyans analiz sonuçları Tablo 4.17’de yer almaktadır.

Tablo 4. 17. Eğitim düzeyi değişkeni varyans (oneway) analiz sonuçları

Ölçüm Verileri	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Evlilik Uyum Grup İçi	1854,229	3	618,0765	5,118	0,002*
Ölçüm Verileri** Gruplar Arası	45887,268	380	120,756		
Somatizasyon Grup İçi	47741,497	383			
Düzei Ölçüm Gruplar Arası	435,650	3	145,2172	2,247	0,082
Verileri Toplam	24560,256	380	64,632		
	24995,906	383			

* $p < 0,05$ anlamlılık seviyesinde ilişki anlamlı

** Ortaokul-Üniversite ve Üzeri Mezuniyet (Post Hock-Tukey)

Tablo 4.17'de ortalama farklılıkları için yapılan tek yönlü varyans analiz sonuçlarında Evlilik Uyumu [$F_{(3-380)}=5.118$, $p < 0.05$] ve Somatizasyon düzeyi [$F_{(3-380)}=2.247$, $p > 0.05$] ortalamaları eğitim düzeyi değişkenine göre eşlerin evlilik uyumu ölçüm verilerinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılık vardır. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Tukey testi sonuçlarına göre evlilik uyumu ölçüm verilerinde **ortaokul mezunu çiftler ile üniversite ve üzeri mezun çiftler arasında farklılıklar yaşanmaktadır. Tablo 4.16'da görüldüğü üzere evlilik uyumu ölçüm verilerinde üniversite ve üzeri mezun olan çiftlerin evlilik uyum düzeyleri yüksek çıkmıştır. En düşük evlilik uyum düzeyi lise mezunu çiftler arasında yaşanmaktadır. Somatizasyon düzeyi en az yine üniversite ve üzeri mezun çiftlerde görülmektedir. Ancak ilkökul ve lise mezunu evli çiftlerin somatizasyon bozukluğu düzeyleri yüksek çıkmıştır.

4.11.Eşlerin Evlilik Uyumları ile Somatizasyon Düzeyleri Ortalamalarının Gelir Durumu Değişkenine Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamaları gelir durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Sorusuna cevap aramak için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.18 ve Tablo 4.19’da yer almaktadır.

Tablo 4. 18. Gelir durumu değişkenine göre istatistiksel analiz sonuçları

		N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	Minimum	Maksimum
Evlilik Uyum Ölçüm Verileri	Zayıf	99	44,85	11,14	1,12	24,00	58,00
	Orta	199	42,11	11,18	0,79	25,00	58,00
	İyi	86	40,34	10,77	1,16	26,00	58,00
	Toplam	384	42,42	11,16	0,57	24,00	58,00
Somatizasyon Düzeyi Ölçüm Verileri	Zayıf	99	16,41	7,50	0,75	2,00	33,00
	Orta	199	17,08	8,29	0,59	2,00	33,00
	İyi	86	19,79	7,87	0,85	7,00	32,00
	Toplam	384	17,52	8,08	0,41	2,00	33,00

Tablo 4.18’de gelir durumu değişkenine ilişkin evlilik uyum ölçüm verileri ve somatizasyon düzeyi ölçüm verileri incelendiğinde; Evlilik Uyum ölçümünde gelir durumu zayıf olan eşlerin ortalamaları $44,85 \pm 11,14$ orta olan eşlerin ortalamaları $42,11 \pm 11,18$ iyi olan eşlerin ortalamaları $40,34 \pm 10,77$ çıkmıştır. Somatizasyon ölçümünde gelir durumu zayıf olan eşlerin ortalamaları $16,41 \pm 7,50$ orta olan eşlerin ortalamaları $17,08 \pm 8,29$ iyi olan eşlerin ortalamaları $19,79 \pm 7,87$ çıkmıştır. Ortalama farklılıklarının analizi için yapılan tek yönlü varyans analiz sonuçları Tablo 4.19’da yer almaktadır.

Tablo 4. 19. Gelir durumu değişkeni varyans (oneway) analiz sonuçları

Ölçüm Verileri	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Evlilik Uyum Ölçüm Verileri**					
Grup İçi	975,981	2	487,991	13,976	0,020*
Gruplar Arası	46765,516	381	122,744		
Toplam	47741,497	383			
Somatizasyon Düzeyi Ölçüm Verileri***					
Grup İçi	602,940	2	301,470	4,709	0,010*
Gruplar Arası	24392,966	381	64,024		
Toplam	24995,906	383			

* $p < 0,05$ anlamlılık seviyesinde ilişki anlamlı

** Zayıf-İyi (Post Hock-Tukey) *** Zayıf-İyi (Post Hock-Tukey)

Tablo 4.19’da ortalama farklılıkları için yapılan tek yönlü varyans analiz sonuçlarında Evlilik Uyumu [$F_{(2-381)}=3.976$, $p<0.05$] ve Somatizasyon düzeyi [$F_{(2-381)}=4.709$, $p<0.05$] ortalamaları gelir durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık vardır. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Tukey testi sonuçlarına göre evlilik uyumu ölçüm verilerinde **gelir durumu zayıf olan çiftler ile gelir durumu zayıf olan çiftler arasında farklılıklar yaşanmaktadır. Tablo 4.18’de görüldüğü üzere evlilik uyumları geliri zayıf olan çiftlerde yüksek çıkmıştır. En düşük evlilik uyumu gelir durumu iyi olan çiftlerde çıkmıştır. Somatizasyon düzeyi ölçümlerinde en yüksek somatizasyon bozukluğu gelir durumu iyi olan çiftlerde en düşük somatizasyon bozukluğu düzeyi gelir durumu zayıf olan çiftlerde çıkmıştır.

4.12.Eşlerin Evlilik Uyumları ile Somatizasyon Düzeyleri Ortalamalarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamaları evlilik süresi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Sorusuna cevap aramak için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.20 ve Tablo 4.21’de yer almaktadır.

Tablo 4. 20. Evlilik süresi değişkenine göre istatistiksel analiz sonuçları

		N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	Minimum	Maksimum
Evlilik Uyum Ölçüm Verileri	1-5 Yıl	111	50,21	7,40	0,70	24,00	58,00
	6-10 Yıl	85	44,98	9,87	1,07	26,00	58,00
	11-15 Yıl	98	37,53	10,71	1,08	26,00	58,00
	16 Yıl ve Üzeri	90	35,72	9,92	1,05	25,00	56,00
	Toplam	384	42,42	11,16	0,57	24,00	58,00
Somatizasyon Düzeyi Ölçüm Verileri	1-5 Yıl	111	12,41	5,29	0,50	2,00	29,00
	6-10 Yıl	85	16,24	7,77	0,84	3,00	33,00
	11-15 Yıl	98	20,26	7,89	0,80	2,00	33,00
	16 Yıl ve Üzeri	90	22,03	7,66	0,81	6,00	33,00
	Toplam	384	17,52	8,08	0,41	2,00	33,00

Tablo 4.20’de evlilik süresi değişkenine ilişkin evlilik uyum ölçüm verileri ve somatizasyon düzeyi ölçüm verileri incelendiğinde; Evlilik Uyum ölçümünde evlilik süresi 1-5 yıl olan evli çiftlerin ortalamaları $50,21 \pm 7,40$ evlilik süresi 6-10 yıl olan evli

çiftlerin ortalamaları $44,98 \pm 9,87$ evlilik süresi 11-15 yıl olan evli çiftlerin ortalamaları $37,53 \pm 1,71$ evlilik süresi 16 yıl ve üzeri olan evli çiftlerin ortalamaları $35,72 \pm 9,92$ çıkmıştır. Somatizasyon düzeyi ölçümünde evlilik süresi 1-5 yıl olan evli çiftlerin ortalamaları $12,41 \pm 5,29$ evlilik süresi 6-10 yıl olan evli çiftlerin ortalamaları $16,24 \pm 7,77$ evlilik süresi 11-15 yıl olan evli çiftlerin ortalamaları $20,26 \pm 7,89$ evlilik süresi 16 yıl ve üzeri olan evli çiftlerin ortalamaları $22,03 \pm 7,66$ çıkmıştır. Ortalama farklılıklarının analizi için yapılan tek yönlü varyans analiz sonuçları Tablo 4.21’de yer almaktadır.

Tablo 4. 21. Evlilik süresi değişkeni varyans (oneway) analiz sonuçları

Ölçüm Verileri	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Evlilik Uyum Grup İçi	13666,847	3	4555,61650,804,000*		
Ölçüm Gruplar Arası	34074,651	380	89,670		
Verileri** Toplam	47741,497	383			
Somatizasyon Grup İçi	5600,153	3	1866,71836,573,000*		
Düzeyi Ölçüm Gruplar Arası	19395,754	380	51,041		
Verileri*** Toplam	24995,906	383			

* $p < 0,05$ anlamlılık seviyesinde ilişki anlamlı

** 1-5 yıl 16 yıl⁺ (Post Hock-Tukey) 1-5 yıl 16 yıl⁺ (Post Hock-Tukey)

Tablo 4.21’de ortalama farklılıkları için yapılan tek yönlü varyans analiz sonuçlarında Evlilik Uyumu [$F_{(3-380)}=50.804$, $p < 0.05$] ve Somatizasyon düzeyi [$F_{(3-380)}=36.573$, $p < 0.05$] ortalamaları evlilik süresi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık vardır. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Tukey testi sonuçlarına göre evlilik uyumu ölçüm verilerinde **evlilik süresi 1-5 yıl ile 16 yıl ve üzeri evlilik süresine sahip evli çiftler arasında farklılıklar yaşanmaktadır. Tablo 4.20’de görüldüğü üzere evlilik uyumları evlilik süreleri 1-5 yıl olan evli çiftlerde yüksek çıkmıştır. En düşük evlilik uyumu 16 yıl ve üzeri evlilik süresine sahip çiftlerde görülmektedir. Somatizasyon bozukluğu en fazla 16 yıl ve üzeri evli çiftlerde görülmektedir. En düşük somatizasyon bozukluğu 1-5 yıl evlilik süresine sahip çiftlerde çıkmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu kısımda yapmış olduğum ölçek ve ulaşılan verilerin analizleri ile yapılan literatür çalışması arasında yapmış olduğumuz tartışma akabinde önerilere yer verilmiştir.

5.1. Tartışma

Eşlerin mutluluk düzeyleri ile cinsiyetleri arasındaki ilişkiye ait yapılan analizler neticesinde, evli çiftler arasında çok mutluyum görüşünde olanların oranı düşük çıkmıştır. Çok mutsuzum ve mutluyum diyen çiftlerin oranı ise birbirine yakın olmakla birlikte yüksek çıkmıştır. Eşlerin mutluluk düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişkinin var olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Eşlerin mutluluk düzeylerinin kontrol edilmesiyle, evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişkiye ait yapılan analizler neticesinde; evli çiftlerin mutluluk düzeyleri kontrol edildiğinde evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri arasında ilişki negatif ve yüksek çıkmıştır. Evli çiftlerin somatizasyon düzeyleri yükseldiğinde, eşlerin evlilik uyumlarını da azalttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişkiye ait yapılan analizler neticesinde; eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri arasında negatif, yüksek bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Sonuç istatistiksel olarak binde bir oranının da yüksek düzeyde anlamlı ve önemlidir. Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri arasında yüksek, negatif ve önemli düzeyde sıkı bir ilişki vardır. Korelasyonun negatif çıkması evlilik uyumunun azalması ile somatizasyon düzeylerinin yükselmesi anlamına gelmektedir. Yüksek çıkması ise eşlerin evlilik uyumu ile somatizasyon düzeyleri arasında sıkı bir ilişkinin olduğunun göstergesidir.

Eşlerin somatizasyon düzeylerinin, evlilik uyumları üzerindeki etkisine ilişkin yapılan analizler neticesinde; F ve t tablo değerleri istatistiki olarak anlamlı çıkmıştır. Determinasyon katsayısına bakıldığında ise somatizasyon düzeyinin evlilik uyumunun yüksek bir düzeyini açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca somatizasyon düzeyi mevcut olmadığında evlilik uyumlarının eşler arasında yüksek olacağı regresyon modeli matematiksel formülünden çıkmıştır. Somatizasyon düzeyi arttığında eşlerin evlilik uyumlarını da düşürmektedir.

Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşmasına ilişkin yapılan analiz neticesinde; erkeklerin evlilik uyumları yüksek çıkmıştır. Kadınların evlilik uyumları ise erkeklere nazaran daha düşük çıkmıştır. Yine somatizasyon düzeyleri kadınlarda yüksek eşiğe yakındır. Ancak erkelerin somatizasyon düzeyleri düşük çıkmıştır. Bu sonuçlarda istatistiksel olarak anlamlı ve önemli çıkmıştır.

Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamalarının çalışma durumu değişkenine göre farklılaşmasına ilişkin yapılan analiz neticesinde; çalışmayanların evlilik uyum düzeyleri, çalışanlara yakın olmakla birlikte yüksek çıkmıştır. Bu sonuçlar istatistiki olarak da anlamlıdır. Evlilik uyumu ölçeğinden alınacak en yüksek puan elli sekiz ve bu eşler arasındaki iyi uyumu temsil etmektedir. Somatizasyon düzeyi ölçeğinden alınacak puan otuz üçe yaklaştığında ise somatizasyon bozukluğu mevcut demektir. Bu referans aralıklarına göre evlilik uyum ortalamalarına bakıldığında çalışmayanların ortalamalarına göre evlilik uyumları çalışanlara göre yüksek çıkmıştır. Çalışmayanların somatizasyon düzeyleri çalışanlara göre düşük çıkmıştır.

Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamalarının evlenme biçimi değişkenine göre farklılaşmasına ilişkin yapılan analiz neticesinde; evlilik uyum ölçüm verileri ve somatizasyon düzeyleri ortalamaları evlenme biçimi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır. Evlilik uyumu ölçeğinden alınacak en yüksek puan elli sekiz ve bu eşler arasındaki iyi uyumu temsil etmektedir. Somatizasyon düzeyi ölçeğinden alınacak puan otuz üçe yaklaştığında ise somatizasyon bozukluğu mevcut demektir. Bu referans aralıklarına göre evlilik uyum ortalamalarına bakıldığında anlaşarak evlenenlerin ortalamaları, görücü usulü evlenenlerin ortalamalarından yüksek çıkmıştır. Anlaşarak evlenenlerin somatizasyon düzeyleri görücü usulü ile evlenenlere göre daha düşük çıkmıştır.

Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılaşmasına ilişkin yapılan analiz neticesinde; evlilik uyum ve somatizasyon düzeyi ortalamaları yaş değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı çıkmıştır. Evlilik uyumu ölçüm verilerinde on sekiz-yirmi yedi yaş aralığında eşler arasında evlilik uyumları fazla çıkmıştır. Diğer yaş gruplarında ise kademeli olarak

azalma gözlenmiştir. Somatizasyon düzeyleri ölçüm verilerinde on sekiz-yirmi yedi yaş aralığında eşler arasında somatizasyon düzeyi düşük iken kademeli olarak ileri yaşlarda somatizasyon bozukluklarının arttığı gözlenmiştir.

Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamalarının meslek durumu değişkenine göre farklılaşmasına ilişkin yapılan analiz neticesinde; evlilik uyumu ve somatizasyon düzeyi ortalamaları meslek durumu değişkenine göre eşlerin evlilik uyumu ölçüm verilerinde istatistiksel açıdan anlamlı çıkmıştır. Evlilik uyumu ölçüm verilerinde çalışmayanların evlilik uyumları daha yüksek çıkmıştır. En az evlilik uyumu serbest meslek çalışanlarında yaşanmaktadır. Somatizasyon bozukluğu ise çalışmayanlar ve kamu sektörü çalışanlarda azdır ancak serbest meslek çalışanlarının somatizasyon düzeyleri yüksek çıkmıştır.

Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşmasına ilişkin yapılan analiz neticesinde; evlilik uyumu ve somatizasyon düzeyi ortalamaları eğitim düzeyi değişkenine göre eşlerin evlilik uyumu ölçüm verilerinde istatistiksel açıdan anlamlı çıkmıştır. Evlilik uyumu ölçüm verilerinde üniversite ve üzeri mezun olan çiftlerin evlilik uyum düzeyleri yüksek çıkmıştır. En düşük evlilik uyum düzeyi lise mezunu çiftler arasında yaşanmaktadır. Somatizasyon düzeyi en az yine üniversite ve üzeri mezun çiftlerde görülmektedir. Ancak ilkökul ve lise mezunu evli çiftlerin somatizasyon bozukluğu düzeyleri yüksek çıkmıştır.

Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamalarının gelir durumu değişkenine göre farklılaşmasına ilişkin yapılan analiz neticesinde; evlilik uyumu ve somatizasyon düzeyi ortalamaları gelir durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı çıkmıştır. Evlilik uyumları geliri zayıf olan çiftlerde yüksek çıkmıştır. En düşük evlilik uyumu gelir durumu iyi olan çiftlerde çıkmıştır. Somatizasyon düzeyi ölçümlerinde en yüksek somatizasyon bozukluğu gelir durumu iyi olan çiftlerde en düşük somatizasyon bozukluğu düzeyi gelir durumu zayıf olan çiftlerde çıkmıştır.

Eşlerin evlilik uyumları ile somatizasyon düzeyleri ortalamalarının evlilik süresi değişkenine göre farklılaşmasına ilişkin yapılan analiz neticesinde; evlilik uyumu ve somatizasyon düzeyi ortalamaları evlilik süresi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı çıkmıştır. Evlilik uyumları evlilik süreleri bir-beş yıl olan evli çiftlerde yüksek

çıkıştır. En düşük evlilik uyumu on altı yıl ve üzeri evlilik süresine sahip çiftlerde görülmektedir. Somatizasyon bozukluğu en fazla on altı yıl ve üzeri evli çiftlerde görülmektedir. En düşük somatizasyon bozukluğu bir-beş yıl evlilik süresine sahip çiftlerde çıkıştır.

5.2. Öneriler

Bu kısımda bulgular ve sonuçlar ışığında uygulamaya yönelik ve araştırmaya yönelik önerilere yer verilmiştir.

• Araştırmaya Yönelik Öneriler

- Araştırmada erkeklerin evlilik uyumları yüksek kadınların ise düşük çıkıştır. Bu nedenle ataerkil aile yapısı veya kültürel özellikler de katılarak bu sorunun cevabının bulunması sağlanabilir.
- Çalışan çiftlerin sosyal güvenlik haklarını kullanıp kullanma durumlarının evlilik uyumlarına etkisine ilişkin nicel veya nitel bir analiz yapılabilir.
- Evlilik uyumunu etkileyen faktörle ile evlilikte tükenmiş düzeylerine ilişkin nicel veya nitel bir çalışma yapılabilir.
- Evlilik uyumlarının yaşlara düşmesinin ve somatizasyon düzeyinin yaşlara göre yükselmesinin altında yatan faktörlerin araştırmasına ilişkin nicel veya nitel bir araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

Akar, H. (2005). Psikiyatrik Yardım Talebi Olanlar ile Olmayan ve Boşanma Aşamasında Olan Çiftlerde; Çift Uyumu ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması. İstanbul: Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi,12. Psikiyatri Birimi, Tıpta Uzmanlık Tezi.

Akyıldız, K. (2011). Baş Ağrısının Psikiyatrik Yönleri, Eş Tanılı Psikiyatrik Bozukluklar ve Bedenselleştirmeye Yatkınlık Oluşturan Durumlar. Uzmanlık Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

Altunışık, R ve Diğerleri (2010). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (6.Baskı). Sakarya: Sakarya Yayıncılık

Arıcı, H. (1975). *İstatistik Yöntemler ve Uygulama*, Ankara.

Ateş, R. (2012). Evlilikte ilk yıllar, çatışmalar ve “güç” kavramı. H. Yavuzer (Ed.). Evlilik Okulu İçinde (114-124). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Balcı, A. (2015). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık

Barman, K. (2010). İslam Felsefesinde Aile Ahlakı, Nasiruddin Et Tusi Örneği. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri(İslam Felsefesi) Anabilim Dalı.

Bilen, M. 1994. Sağlıklı insan ilişkileri. Sistem Ofset, Ankara.

Bolat, T. (2010). Bir Hastanede Çalışan Sağlık Personelinin Kişilik Özelliklerinin Somatizasyon Belirtileri Üzerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Büyüköztürk, Ş. (2005). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, Ankara: Pegem Yayıncılık (Gözden Geçirilmiş 5. Baskı)

Canatan, K., ve Yıldırım, E. (2011). Aile Sosyolojisi. İstanbul: Açılım Kitap.

Candansayar, S. (1994). Somatizasyon ve Konversiyon Bozukluğu Olan Bir Grup Kadın Hastada Tanı Sınırları ve Psikosoyal Özelliklerin Değerlendirilmesi. Uzmanlık Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Canel, A.N. (2007). Ailede problem çözme, evlilik doyumu ve örnek bir grup çalışmasının sınanması. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Demir, E. (2010). Otistik Çocuk Annelerinde Benlik Saygısı ve Somatizasyon Düzeylerinin Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Döner, S. (1999). Kadının aile ve çalışma yaşamındaki konumu ve içinde bulunduğu görev ikilemi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi

DPT. (1989). Türk Aile Yapısı Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Ankara: Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları.

Erbek, E. (2004). Psikiyatrik yardım talebi olanlar ile yardım talebi olmayan ve boşanma aşamasında olan çiftlerde çift uyumu, problem çözme becerisi, boyun eğici davranış, öfke tutumu arasındaki ilişkilerin karşılaştırılması. T.C. Sağlık Bakanlığı Bakırköy Prof. Dr. Mahzar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi 12. Psikiyatri Birimi, Uzmanlık Tezi, İstanbul.

Ersanlı, S. ve Kalkan, M. (2008). Evlilik ilişkilerini geliştirme kuram ve uygulama. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Eyce, B. (2000). Tarihten günümüze Türk aile yapısı. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO Dergisi. 1(4). 223-244

Fidanoğlu, O. (2007). Evlilik uyumu ile eşlerin somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişki ve diğer sosyodemografik değişkenler açısından karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Gottman JM.:Temporal form: toward a new language for describing relationships methodology: the other side of caring. Journal of Marriage and the Family 1982, 44 (4),:943-962.

Gökçe, B. (2004). Türkiye'nin Toplumsal Yapısı. Ankara: Savaş Yayınları.

Gökmen, A. (2001). Evli eşlerin birbirlerine yönelik kontrolçülük ve bağımlılık algılarının evlilik doyumu üzerinde etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Psikoloji Anabilim Dalı. Ankara

Gözcelioğlu, P.E.A. (2012). Koroner Anjiyografi Uygulanan hastalarda Somatizasyon ve İlişkili Faktörlerin Değerlendirilmesi. Tıpta Uzmanlık Tezi. Ufuk Üniversitesi, Ankara.

Gülererli, N. (2014). Öğretmenlerin evlilik uyumları ile yaratıcılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Beylikdüzü örneği). Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Hortaçsu, N. (2012). İnsan ilişkileri. Ankara: İmge yayınları

Hovardaoğlu, S. (1996). Sosyal mübadele: Evlilikle ilgili bir değerlendirmelere etkisi. Türk Psikoloji Dergisi, 11(36), 12-24.

Işık, E., (1996). Nevrozlar. Başkent Matbaası, Ankara, 285-297

Kahraman, Z. (2011). Bir evlilik ve aile hayatı eğitim programının evli kadınlarda evlilik uyumuna ve aile sistemine etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Kalaycı, Ş. (2010). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Ankara: Asil Yayın Dağıtım

Kan, İ. (2006). *Biyoistatistik*, 4. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kaplan, I.H.,Sadock, B.J. *ComprehensiveTextbook of Psychiatry V*, volume:1 Fifth Edition 1989, 1009-1012).

Karaburç, G.C. (2017). Evli Bireylerin Problemleri İnternet Kullanımı, Evlilik Uyumu, Eş Tükenmişliği Ve Temel Psikolojik İhtiyaçlarının Karşılama Düzeylerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.

Karasar, N. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (10.Baskı), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Kaya, B. (1996). Sivas İl Merkezinde Somatizasyon Bozukluğunun Epidemiyolojisi. Uzmanlık Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.

Kaya, N (2017). Kırsal Ve Kentsel Alanda Yaşayan Evli Kadınların Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve İlişkilerde Mutluluk Düzeylerinin Karşılaştırılması Ve

İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Koçer E, Kırpınar Ş, Hipondriazis ve Somatizasyon bozukluğu: İki Elmanın yarısı? Türkiye Psikiyatri Derneği Sürekli Eğitim Sürekli Mesleki Gelişim Dergisi, 2013, Cilt 3 Sayı.1: 34-41

Lipowski Z. Somatizasyon: theconceptanditsclinicalapplications. Am J Psychiatry 1988; 145: 58-68

Mercan, S. (2000). Somatizasyon bozuklukları. Popüler Medikal. 14.11.2017 tarihinde <http://www.populermedikal.com/psikiyatri/somatizasyon.asp#sthash.cPVvgLEV.dpuf> adresinden alınmıştır.

Özdamar, K. (2015). SPSS ile Biyoistatistik, Ankara: Nisan Kitabevi Yayınları

Özdamar, K. (2003). Modern bilimsel araştırma yöntemleri. Eskişehir: Kaan Kitabevi.

Özdamar, K. (2015). *SPSS ile Biyoistatistik*, 10.Baskı, Ankara: Nisan Kitabevi Yayınları.

Özen, E.M. ve ark. (2010). Depresyon ve anksiyete bozukluklarında somatizasyon. Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi, 1, (23), ss.60-65.

Özgüven, İ. E., (2000). Evlilik ve aile terapisi. Ankara: PDREM Yayınları.

Özmen, E. ve Sağduyu, A. (1997). Somatizasyon Bozukluğu: Güleç C, Köroğlu E.,Psikiyatri Temel Kitabı. Cilt 1. Ankara. Hekimler Yayın Birliği.

Öztürk, M. O. (1997). Ruh sağlığı ve bozuklukları. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.

Öztürk, M.O.,(1995). Ruh Sağlığı ve Bozuklukları,

Richards M.: Aile ilişkileri (familyrelations). Çeviren: Dilek Şirvanlı Özen. Türk Psikoloji Bülteni 1996, 2(5):37-40.

Sardoğan, M. E. ve Karahan, T. F. (2005). Evli bireylere yönelik bir insan ilişkileri beceri eğitimi programının evli bireylerin evlilik uyum düzeylerine etkisi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 38(2), 89-102.

Sayar K.: Tıbben açıklanamayan belirtiler. Türk Psikiyatri Dergisi 2002; 13(3): 222-231.

Sayar, K. ve Ak, I., (2001) "The Predictors of Somatization: A Review" Clinical Psychopharmacology Bulletin, 11(4):266-271.

Sezer, Ü. (2004). Aile yapısı ve ilişkileri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Sırlıer, E., (2012) "Somatizasyon Bozukluğu olan Hastalarda Orbitofrontal Korteks Hacimleri ve Klinik Değişkenlerle İlişkisi" Uzman Tezi, Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Şanlıurfa.

Şener, A. (2002). Ailede eşler arası uyuma etki eden faktörlerin araştırılması. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Şener, A., Terzioğlu G. (2008). Bazı Sosyo-ekonomik ve Demografik Değişkenler ile İletişimin Eşler Arası Uyuma Etkisinin Araştırılması. Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi. Sayı: 13, Cilt: 4. 7-20.

Şentürk, Ü. (2006). Parçalanmış aile çocuk ilişkisinin sebep olduğu sosyal problemler (Malatya uygulaması). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

TDK. (2017, Kasım 14). Türk Dil Kurumu. Erişim Tarihi: 14.11.2017, <http://www.tdk.gov.tr> adresinden alındı

Tıp Terimleri Sözlüğü. (2017). Somatizasyon nedir?, 14 Kasım 2017 tarihinde www.tipterimlerisozlugu.com/somatization.html adresinden alınmıştır.

Tutarel-Kışlak, Ş. (1995). Cinsiyet, evlilik uyumu, depresyon ile nedensel ve sorumluluk yüklemeleri arası ilişkiler üzerine bir çalışma. Doktora tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tutarel-Kışlak, Ş. (1999). Evlilikte Uyum Ölçeğinin (EUÖ) güvenilirlik ve geçerlik çalışması. 3P Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi, 7(1), 50-57.

Wolfe F, Ross K, Anderson J, Russell IJ, Hebert L. The prevalence and characteristics of fibromyalgia in the general population. *Arthritis Rheum.* 1995;38:19-28.

Yavuz, F.K. (2012). Fibromyalji ve Somatoform Bozukluk Hastalarında Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması. Tıpta Uzmanlık Tezi. Düzce Üniversitesi, Düzce.

Yavuzer, H. (2004). Evlilik okulu. Remzi Kitapevi. Birinci Basım. 16.
Yazıcıoğlu, Y. ve KAYHAN, Ü. (2007). Aile yapısı ve ilişkileri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları

Yavuzer, H., Gaziöğlü, İ.E.A. (2009). Evlilik Okulu Projesi. H. Yavuzer (Ed.). Evlilik Okulu: Evlilikte Kişilerarası İlişkiler ve İletişim Becerileri (9-19). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). Spss uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Detay Yayıncılık.

Yılmaz, A. (2001). Eşler Arasındaki Uyum: Kuramsal Yaklaşımlar ve Görgül Çalışmalar. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*. Sayı: 4, Cilt: 1. 48-57.

EKLER

KİŞİSEL BİLGİLER FORMU

1. Cinsiyetiniz

Erkek Bayan

2. Yaşınız

18-27 28-37 38-46 47 ve Üzeri

3. Çalışıyor musunuz?

Evet Hayır

4. Mesleğiniz

Kamu Sektörü Özel Sektör Serbest

Meslek

5. Gelir Durumunuz

Zayıf Orta İyi

6. Eğitim Düzeyiniz

İlkokul Ortaokul Lise Üniversite ve Üzeri

7. Kaç Yıldır Evlisiniz?

1-5 Yıl 6-10 Yıl 11-15 Yıl 16 Yıl ve Üzeri

8. Evlenme Biçiminiz

Anlaşarak Görücü Usulü

9. Çocuğunuz Var mı?

Evet Hayır

(EK A)

EVLİLİKTE UYUM ÖLÇEĞİ (EUÖ)

1. Bu maddede yer alan ölçeği kullanarak, bütün yönleri ile evliliğinizdeki mutluluk düzeyini en iyi temsil ettiğine inandığınız noktayı daire içine alınız. Ortadaki 'mutlu' sözcüğü üzerindeki nokta, çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil eder ve sol uçta evliliği çok mutsuz olan küçük bir azınlık, sağ uçta ise evliliği çok mutlu olan küçük bir azınlık temsil edilmektedir.

Çok mutsuz   Mutlu   Çok Mutlu

(1) Her zaman anlayamayız (2) Hemen her zaman anlayamayız (3) Ara sıra anlayamadığımız olur (4) Hemen her zaman anlarız, (5) Her zaman anlarız

Aşağıdaki maddelerde verilen konulara ilişkin olarak, siz ve eşiniz arasındaki anlaşma ya da anlaşmazlık derecesini uygun seçeneğe çarpı koyarak (X) yaklaşık olarak belirtiniz. Lütfen her maddeyi değerlendiriniz.	1	2	3	4	5
2.Aile bütçesini idare etme					
3.Boş zaman etkinlikleri					
4.Duyguların ifadesi					
5.Arkadaşlar					
6.Cinsel ilişkiler					
7.Toplumsal kurallara uyma(doğru, iyi veya uygun davranış)					
8.Yaşam felsefesi					
9.Eşin akrabalarıyla anlaşma					

Lütfen evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığınız bir cevabın yanındaki kutucuğun içine çarpı (X) koyunuz.

9. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle,

Erkeğin susması ile Kadının susması ile Karşılıklı anlaşmaya varılarak sonuçlanır

10. Ev dışı etkinliklerinizin ne kadarını eşinizle birlikte yaparsınız?

Hepsini Bazılarını Çok azını Hiçbirini

11.Boş zamanlarınızda genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

Dışarıda bir şeyler yapmayı Evde oturmayı

12.Eşiniz genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih eder?

Dışarıda bir şeyler yapmayı ( ) Evde oturmayı ( )

13. Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?

Sık sık ( ) Arada sırada ( ) Çok seyrek ( ) Hiçbir zaman ( )

14. Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz,

Aynı kişiyle evlenirdiniz ( ) Farklı bir kişiyle evlenirdiniz ( ) Hiç evlenmezsiniz ( )

15. Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açar mısınız?

Hemen hemen hiçbir zaman ( ) Nadiren ( ) Çoğu konularda ( ) Her konuda ( )

(EK B)

SOMATİZASYON ÖLÇEĞİ (SÖ)

Bu formda sıra ile numaralandırılmış bazı sorular bulacaksınız. Her soruyu okuyarak kendi durumunuza göre DOĞRU ya da YANLIŞ olup olmadığına karar verin. Bu soruları sadece kendinizi düşünerek yanıtlayın. Bazı sorular birbirinin aynısı ya da tam tersi gibi gelebilir. Mümkünse bütün soruları cevaplamaya çalışın.

Aşağıdaki maddelerde verilen konulara ilişkin olarak, derecesine uygun seçeneğe çarpı koyarak (X) yaklaşık olarak belirtiniz. Lütfen her maddeyi değerlendiriniz.	Doğru	Yanlış
1. Çoğu zaman boğazım tıkanır gibi olur.		
2. İştahım iyidir.		
3. Başım pek az ağrır.		
4. Ayda bir iki defa ishal olurum.		
5. Midemden oldukça rahatsızım.		
6. Çoğu kez midem ekşir.		
7. Bazen utanınca çok terlerim.		
8. Sağlığım beni pek kaygılandırmaz.		
9. Hemen hemen hiçbir ağrı ve sızım yok.		
10. Bazen başımda sızı hissederim.		
11. Çoğu zaman başımın her tarafı ağrır.		
12. Sağlığım bir çok arkadaşımınki kadar iyidir.		
13. Pek seyrek kabız olurum.		
14. Ensemde nadiren ağrı hissederim.		
15. Vücudumda pek az seyirme ve kasılma olur.		
16. Çabucak yorulmam.		
17. Pek az başım döner ya da hiç dönmez.		
18. Yürürken dengemi hemen hemen hiç kaybetmem.		
19. Soğuk günlerde bile kolayca terlerim.		
20. Çoğu zaman yorgunluk hissederim.		
21. Hemen her gün mide ağrılarından rahatsız olurum.		
22. Tekrarlanan mide bulantısı ve kusmalar bana sıkıntı verir.		
23. Çoğu zaman bütün vücudumda bir halsizlik duyarım.		
24. Son birkaç yıl içinde sağlığım çoğu zaman iyi idi.		
25. Çok defa sabahları dinç ve dinlenmiş olarak uyanırım.		
26. Çok zaman bana kafam şişmiş ya da burnum tıkanmış gibi gelir.		
27. Çoğu zaman başım sıkı bir çember içindeymiş gibi hissederim.		
28. Kalp ve göğüs ağrılarından hemen hemen hiç şikayetim yoktur.		
29. Hayatımda hiçbir zaman kendimi şimdiki kadar iyi hissetmedim.		

30.Kalbimin hızlı çarptığını hemen hemen hiç hissetmem ve çok seyrek nefesim tıkanır.		
31. Hiç felç geçirmediğim ya da kaslarımda olağanüstü bir halsizlik duymadım.		
32.Ortada hiçbir neden yokken haftada bir ya da daha sık birdenbire her yanıma ateş basar.		
33.Vücudumun bazı yerlerinden çok defa yanma, gıdıklanma, karıncalanma ve uyuşukluk hissedirim.		

ÖZGEÇMİŞ

Ceyda KIRDÖK

22 Şubat 1974 İzmir doğumluyum.İlk-orta ve lise eğitimini Ankara'da tamamladım.

Ankara Bahçelievler Cumhuriyet Lisesini bitirdikten sonra, Rusya-St.Petersburg 1.Patfak'da Tıp Fakültesi Hazırlık Sınıfını okudum ve daha sonra Pavlov Üniversitesi'nde iki yıl tıp eğitimi aldıktan sonra iki yıl pedagoji üzerine yine aynı fakültede eğitimime devam ettim.

İngiltere'nin Bristol şehrinde King School da yabancı dil eğitimimi tamamladım.Türkiye'ye dönüşümde Gazi Üniversitesi İşletme Bölümünü bitirdim devamında Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Lisans Eğitimimi tamamladım.

Bilkent Üniversitesin de meslek hayatıma başladım ve Tepe Holding Yurt dışı Projelerinde Irak-Fellujah 2003 yılı savaş dönemi B-2 Amerikan Kampında Proje Müdürü olarak görev yaptım.Amerikan Şirketi KBR ile projeyi yürüttüm.

Akabinde Afkanistan ISAF Kampında Supervisor olarak çalıştım.Daha başka çeşitli ülkelerde de birçok projelerde bulundum.Başta ABD olmak üzere pek çok ülkede eğitim alanında konferans ve seminerlere katıldım.

Türkiye'ye dönüşümde Cenker Eğitim Merkezi'ni açarak uzun yıllar bu kurumda ilk ve ortaokul öğrencilerine öğretmenlik yaptım.Aileleri ve çocukları gözlemleyerek onlara pedagojik danışmanlık desteği verdim, bu anlamda uzun yıllar'Mavi Boncuk Dergisi'nin Sahibi olarak Genel Yayın Yönetmenliğini üstlendim.

Daha sonra Üsküdar Üniversitesin'de Uygulamalı Psikoloji Yüksek Lisansımı 'Eşlerin Evlilik Uyumu ile Somatizasyon Düzeyleri arasındaki İlişkinin İncelenmesi' Konulu Tez Çalışmam ile bitirdim.Bu yolculuğumda birçok değerli hocamdan psikoloji alanında eğitim aldım..Cinsel Terapi -BDT-Çocuk Testleri Uygulayıcı Sertifikalarımı almakla birlikte Akabinde yine ayrı bir eğitimle Aile Danışmanı Ünvanını aldım.

Halen meslek hayatıma ; uluslararası isim yapmış bir kreşte Eğitim Koordinatörlüğü ve Psikolojik Danışmanlık yaparak devam etmekteyim. Montaigne-Denemeler tarzında Anne-Çocuk Başucu kitabı çalışması içindeyim., evliyim ve Cenker adında on yaşında bir erkek evlada sahibim.

